

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI

GÜNÜMÜZ RESİM SANATINDA PORTRE VE DİJİTAL
KİMLİK OLGUSU

KAMİLE KİRLİOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
DOÇ. UMUT KAYAPINAR

ANTALYA - 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI

GÜNÜMÜZ RESİM SANATINDA PORTRE VE DİJİTAL
KİMLİK OLGUSU

KAMİLE KİRLİOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
DOÇ. UMUT KAYAPINAR

ANTALYA - 2022

T. C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

...../...../.....

KAMİLE KİRLİOĞLU

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Kamile Kirlioğlu tarafından hazırlanan “**GÜNÜMÜZ RESİM SANATINDA PORTRE VE DİJİTAL KİMLİK OLGUSU**” başlıklı bu çalışma 20 /06/2026 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Umut KAYAPINAR

Danışman

Doç. Nevin YAVUZ AZERİ

Üye

Pof. Nedret YAŞAR

Üye

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Teknolojinin gelişimi ile ortaya çıkan popüler kültürün hayatın her alanına yansıdığı görülmektedir. İletişimin de yeniden şekillenmesinde internetin büyük oranda etkisi bulunmaktadır. Bu durum sanal ortamların yaygınlaşmasına ve dijital kimliklerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Güncel yaşamın sanal ortamlara taşınması dijital kimliklerin önemini arttırmaktadır. Her dönemin güncel yaşamını yansıtan sanat ortamı, resim sanatında portre ve kimlik üzerinden ele alınmıştır. Portrelerin duruşları, aksesuarları ve renkleri dijital kimlikleri yansıtmaktadır. Dijital kimliklerin gerçekliğinin sorgulanabilir olması, sanatçıların portre resminde gerçekliği aramalarına neden olmuştur. Bu arayışı, eserlerinde teknik anlamda aktarma biçimi olarak yansıtmaktadırlar.

Bu çalışmada ve yüksek lisans eğitimimde, bana desteğini ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Doç. Umut Kayapınar'a, bana inanan ve cesaretlendiren sevgili annem Arife Kırlioğlu'na, sınava hazırlık sürecinde beni yönlendiren atölye hocam Sema Erdoğan Mesci'ye, eğitim hayatımı maddi ve manevi olarak destekleyen E. Aslı Konuk'a, yanımda olan tüm ailem ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tüm hayatım boyunca desteğini esirgemeyen kardeşim *Abdullah KİRLİOĞLU*'na..

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Kamile Kirlioğlu
	Numarası	20195302003
	Anasanat Dalı	Resim
	Danışmanı	Doç. Umut Kayapınar
Tezin Adı		Günümüz Resim Sanatında Portre ve Dijital Kimlik Olgusu

ÖZ

Teknolojinin insan hayatına dahil olması ile değişen yaşam standartları ve iletişimin evrenselleşmesi pek çok alana yansımaktadır. İletişim bireyler arası gerçekleştiğinden kimlik olgusu da yeni bir boyut kazanmıştır. Kimlik kavramının dijital ortamlara göre şekillenmesi hem gerçeklik hem de görsel algı üzerinden sorgulanmaktadır. Görsel algı, dijital dünyada sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ile sürekli bir gelişim içerisinde. Bu gelişimin temeli fotoğrafa dayanmaktadır.

Fotoğrafın icadı ile sanatla doğrudan ilişkilenen teknoloji, internetin icadı ile bambaşka boyutlara ulaşmıştır. Teknoloji, fotoğrafın kullanıldığı fotogerçekçilik, hipergerçekçilik ve simülasyon gerçekliği gibi alanların da zaman içerisinde şekillenmesinde etkili olmuştur.

Ulaşımın ve iletişimin hızlandığı bu süreçte sanatın yayılması ve yeni akımların hızla ortaya çıkarak çok daha geniş kitlelere ulaşabilir olması teknolojinin sunduğu imkanlardan biridir. Ancak bu hızlı iletişim günümüzde Çağdaş Sanat olarak nitelendirilen eserlere bakış açılarını değiştirmiştir. Estetik algının sorgulandığı bu süreçte modern yaşamın nesneleri ve dijital kimlikleri illüstratif olarak resmedilmiş ve

güzelin yanı sıra gerçekliği sorgulayan sanat fikirleri ortaya çıkmıştır. Teknoloji sayesinde dünyadaki pek çok esere, sanat etkinliklerine, sanatçı profillerine kolaylıkla ulaşılabilir olması ve fikirlerin ortaya atılabileceği platformların oluşturulması ile Çağdaş Sanat bambaşka bir süreç yaşamaktadır. Oysa teknoloji, Chuck Close gibi bazı sanatçılar tarafından sanatta ifade aracı olarak kullanılabilmektedir. Günümüz sanatçıları, çalışmalarında teknoloji ile hayatımıza giren sanallığı sorgulamakta ve gerçekliği aramaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Teknoloji, Sanat, Kimlik, Portre, Simülasyon

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Student's	Name Surname	Kamile Kirlioğlu
	Numbers	20195302003
	Department	Painting
	Advisor	Assoc. Prof. Umut Kayapınar
Thesis Name		Portrait and Digital Identity in Contemporary Painting

ABSTRACT

With the inclusion of technology in human life, changing living standards and the universalization of communication are reflected in many areas. Since communication takes place between individuals, the concept of identity has gained a new dimension. The shaping of the concept of identity according to digital environments is questioned through both reality and visual perception. Visual perception is in a continuous development with the widespread use of social media in the digital world. The basis of this development is based on photography.

Technology, which is directly related to art with the invention of photography, has reached completely different dimensions with the invention of the internet. Technology has also been influential in shaping areas such as photorealism, hyperrealism and simulation reality, where photography is used, over time.

In this process, where transportation and communication accelerate, the spread of art and the rapid emergence of new trends and reaching much wider masses are one of the opportunities offered by technology. However, this rapid communication has changed the perspectives on the works that are described as Contemporary Art today. In this process, in which aesthetic perception was questioned,

the objects of modern life and digital identities were depicted as illustrative and art ideas that questioned reality as well as beauty emerged. Contemporary Art is going through a completely different process with the fact that many works in the world, art events, artist profiles are easily accessible thanks to technology and the creation of platforms where ideas can be put forward. However, technology can be used as a means of expression in art by some artists such as Chuck Close. Today's artists question the virtuality that enters our lives with technology in their works and seek reality.

Keywords: Technology, Art, Identity, Portrait, Simulation

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
RESİM DİZİNİ.....	xi
1.GİRİŞ	1
2.BÖLÜM: TEKNOLOJİ VE KİMLİK	4
2.1.Teknolojinin Tanımı ve Gelişimi	4
2.2.Simülasyon	7
2.3.Kimlik ve Sosyal Kimlik	9
2.4.Sosyal Kimlik Üzerinden Kimlik Arayışlarının İrdelenmesi	11
3.BÖLÜM: RESİM SANATINDA PORTRİ VE KİMLİK OLGUSU	14
3.1. Portre Resminde Kimlik Kavramı	14
3.2.Zerrin Tekindor	14
3.3. Popüler Sanattan Günümüze Portre Resmi	21
3.4.Dijital Kimliklerin Portre Üzerinden İrdelenmesi.....	27
3.5.Piksel Art ve Pikselleştirme.....	29
4.BÖLÜM: SANATÇI VE ESERLERİ ÜZERİNDEN İNCELEMELER.....	32
4.1.Chuck Close	32
4.2.Darian Rodriguez Mederos	39
4.3.Yue Minjun	45
4.4.Alea Pınar Du Pre	52

4.5.Çağatay Odabaş	59
5. KAMİLE KİRLİOĞLU'NUN RESİMLERİNDE DİJİTAL KİMLİK YANSIMALARI.....	66
6.SONUÇ	78
KAYNAKÇA	81
ÖZGEÇMİŞ	86

RESİM DİZİNİ

Resim 1: Zerrin Tekindor, "Alice Illingworth", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2019.	15
Resim 2: Zerrin Tekindor, "Portrait of Elif Dermancı", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2020.	16
Resim 3: Zerrin Tekindor, "Portrait of Dianne Courtenay", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2020.	17
Resim 4: Zerrin Tekindor, "Portrait of Harley Selvaggio", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2021.	18
Resim 5: Zerrin Tekindor, "Portrait of Arcadia Wessex", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2021.	19
Resim 6: Zerrin Tekindor, "Portrait of Francesca Vitti", 30x30 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2022.	20
Resim 7: Andy Warhol, "Marilyn Monroe Pembe", 91.5x91.5 cm, Tuval Üzerine İpek Baskı, 1967, Museum of Modern Art.	22
Resim 8: Chuck Close, "Otoportreden detay", 259,1x213,4 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1997.	23
Resim 9: Darian Rodriguez Mederos, "Otoportre", 101,6x76,2 cm, Keten Üzerine Yağlıboya, 2018.	24
Resim 10: Alea Pınar Du Pre, "Christine", 100x80 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2018.	25
Resim 11: Çağatay Odabaş, "You And You", 150x250 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2016.	26
Resim 12: Chuck Close, "Büyük Nü", 297,2x643,9 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1967.	33
Resim 13: Chuck Close, "Büyük Otoportre", 273,1x212,1 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 1967-1968.	34
Resim 14: Chuck Close, "Keith Mezzotint Detay", 55,9x43,2 cm, Grafik Kağıdı Üzerine Mürekkep ve Kurşun Kalem, 1972.	35
Resim 15: Chuck Close, "Mark", 274,3x213,4 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 1978-1979.	36

Resim 16: Chuck Close, "Mark", 53x40 cm, Kağıt Üzerine Suluboya, 1978.	36
Resim 17: Chuck Close, "Lyle", 259,1x213,4 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1999.	37
Resim 18: Chuck Close, "Lucas II", 91,4x76,2 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1987.	38
Resim 19: Dairan Rodriguez Mederos, "Meet My Grandpa", 30x40 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2017.....	40
Resim 20: Darian Rodriguez Mederos, "Otopotre", 154,9x127 cm, Karışık Medya, 2017.	41
Resim 21: Darian Rodriguez Mederos, "The Ancestors", 101,6x76,2 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2020.	42
Resim 22: Darian Rodriguez Mederos, "Sophia With Yellow Glasses", 182,8x152,4 cm, Keten Üzerine Yağlıboya, 2020.....	43
Resim 23: Darian Rodriguez Mederos, "Smile", 152,4x121,9 cm, Keten Üzerine Yağlıboya, 2021.....	44
Resim 24: Geng Jianyi, "İkinci Devlet", 130x196 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1987.	46
Resim 25: Yue Minjun, "İnfaz", 150x300 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1995.	47
Resim 26: Yue Minjun, "Her Yerde", 105x139 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2002.	48
Resim 27: Yue Minjun, "Mantar Bulutu", 300x220 cm, Tuval Üzerine Akrilik, 2002.	49
Resim 28: Yue Minjun, "Aydınlanma", 139,7x107,9 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2003.	50
Resim 29: Yue Minjun, "Diriliş", 390x330 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2010. ...	51
Resim 30: Alea Pınar Du Pre, "Stella", 170x125 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2015.	53
Resim 31: Alea Pınar Du Pre, "Zefir", 180x120 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2016.	54
Resim 32: Alea Pınar Du Pre, "Mila", 193x119,4 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2018.	55

Resim 33: Alea Pınar Du Pre, "Artemis", 149,9x144,8 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2019.....	56
Resim 34: Alea Pınar Du Pre, "Ottoline", 149,9x106,7 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2019.....	57
Resim 35: Alea Pınar Du Pre, "Celia", 99,1x68,6 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2019.).....	58
Resim 36: Çağatay Odabaş, "Arwen Detay", 156x169 cm, Ahşap Pano Üzerine Akrilik Döküm Boncuk, 2013.	60
Resim 37: Çağatay Odabaş, "Dream Brooke Shields Detay", 180x180 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2016.....	61
Resim 38: Çağatay Odabaş, "First Contact", 82x132cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2017.	62
Resim 39: Çağatay Odabaş, "Hi, Georgie", 151x240 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2018.).....	63
Resim 40: Çağatay Odabaş, "Dark Side", 168x168 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2020.	64
Resim 41: Çağatay Odabaş, "The Brothers", 150x240 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2022.....	65
Resim 42: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2020.	68
Resim 43: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 80x80 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2021.	69
Resim 44: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 80x80 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2021.	70
Resim 45: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.	71
Resim 46: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.	72
Resim 47: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.	73
Resim 48: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.	74

Resim 49: Kamile Kirlloğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.	75
Resim 50: Kamile Kirlloğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.	76
Resim 51: Kamile Kirlloğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.	77

1.GİRİŞ

Kimlik olgusu insanoğlunun varoluşundan bu yana en önemli kavramlardan birisi olarak görülmektedir. Bireyin toplumsal bir varlık olarak başkalarıyla bir arada yaşamak zorunda olmasından yola çıkılarak, en temelinde kimlik edinme ihtiyacının doğduğu söylenebilir. Toplumsal olmayan ortamlarda kimlik kavramı önemini yitirmektedir. Kimlik edinme, bireyin kendi kendine gerçekleştirdiği bir süreç olmayıp, toplumsal çevrenin dayattığı bir olgudur.

İnsanın en belirgin yönü sosyal ortamıdır. Ancak bu ortamlar kişinin bireyselliğini ortadan kaldırmaz. Bireysel kimlik oluşmadan sağlıklı bir kişilik ve toplumsal uyum sağlanamaz. Kimlik edinme ve verilen kimlik olarak düşünecek olursak, kimlik edinme ait olma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Kişiyeye verilen kimlik ise ait olunan sosyal çevre tarafından belirlenerek toplumsal kimliği oluşturmaktadır. Toplumsal kimlik, cinsiyet ve sınıf belirlemede kullanılan, kişinin sosyal durumunu ifade eden tasvirlerdir.

İnsanoğlu her şeyden önce sosyolojik bir varlıktır. Kimliğin ortaya çıkmasında veya şekillenmesinde doğduğu aileden gelen genler ve büyüdüğü çevre gibi etkenlerin yanı sıra sürekli gelişmekte olan teknoloji ile değişen sosyal yaşam belirleyici rol oynamaktadır.

Kimlik kavramı sosyoloji, felsefe, psikoloji ve sanat gibi pek çok alanda konu edinilmiştir. Çalışma kapsamında çağdaş resim sanatında portre resmi üzerinden ele alınmıştır. Günümüzün yaşam koşullarına göre şekillenen teknolojinin insanoğluna sunduğu imkanlar doğrultusunda gelişen sosyal hayatın kimlik üzerindeki etkileri araştırılmış ve resim sanatında portre üzerinden incelenmiştir. Literatür içerisinde, insanların dijital ortamlardaki kimlik arayışlarının resim sanatında portre üzerinden ele alınmamış olması nedeniyle yapılan bu çalışma gelecek araştırmalara kaynak olması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın amacı, teknolojinin insan yaşamına dahil olmasıyla yeni bir boyut kazanan ve sosyolojik bir problem olan kimlik olgusunun gerçekliğini sorgulamak ve resim sanatında portre üzerinden sanatçıların bu problemi nasıl yansıttıklarını analiz etmektir.

Çalışmanın birinci bölümünde, teknoloji ve kimlik kavramları ele alınmış ve tarihsel süreçleri incelenmiştir. Kimlik ve sosyal kimlik kavramının çeşitli alanlarda tanımlamaları yapılmıştır. Teknolojinin gelişimi iletişimi hızlandırmaktadır. İnternetin gelişimi ise sosyal ağların yaygınlaşmasını sağlamıştır. Bu durumun kimlik kavramı üzerindeki psikolojik etkileri ve geniş perspektifte sosyolojik etkileri ile ilgili çeşitli kaynaklardan detaylı araştırmalar yapılmış ve yorumlanmıştır.

İkinci bölümde, resim sanatında portre ve kimlik kavramı üzerine detaylı araştırmalar yapılmış ve Zerrin Tekindor' un eserleri üzerinden yorumlanarak örneklendirilmiştir. Popüler sanatın tarihsel sürecinden itibaren ele alınarak günümüz sanatçılarına kadar olan süreç incelenmiştir. II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan teknolojik gelişmelerle seri üretimler başlamış ve kitle iletişim araçları sayesinde hızla yayılmıştır. Yaşam standartları ve tüketim alışkanlıkları değişmiştir. Avrupa ve Amerika' da yaşanan tüketim çılgınlığı önlenemez bir hal almıştır. Hayatın bir parçası haline gelen bu tüketim çılgınlığının farkına varan bazı sanatçılar eserlerine yansıtmıştır. Popüler kültürü yansıtan eserleriyle, esasında herhangi bir akım oluşturmak amacı olmayan bu sanatçılar dönemin sanat akımı olan Pop Art' ın temellerini atmışlardır. Birbirinden bağımsız olarak İngiltere ve Amerika' da eş zamanlı olarak ortaya çıkan bu akım sanatın yönünü değiştirmiştir.

Teknolojinin bir diğer yönü de kitle iletişim araçlarının geliştirilmesiyle internetin yaygın olarak kullanılması sonucunda ortaya çıkan sosyal platformlardır. Günümüz toplumunun gündelik yaşamı içinde oldukça yaygınlaşan dijital ortam, sosyal paylaşım ağlarını da popüler kılmaktadır ve bireylerin farklılaşarak bu platformlarda yeni kimlikler edinmelerine olanak sağlamaktadır. Bireyler, fiziksel ve kültürel varlığını, sesini, görüntüsünü dilediği gibi belirleyerek sanal kimliklerini oluşturabilmektedirler. Sosyal medya aracılığıyla zaman ve mekan olgusunu ortadan kaldırarak diğer bireylere ve toplumlara ulaşabilmekte ve kendilerini diledikleri gibi tanıtabilmektedirler. Bu gelişmelerin sanat ortamına yansımaları resim sanatında portre resmi ile ilişkilendirilmiştir.

Algıda görüntü önce gelir. Varlıkları önce görsel olarak ayırt ederiz. Sanal kimliklerde yansıtılan görüntülerin, olmak istenilen bireyler gibi gösterilmesi

çağımızın en büyük problemlerindendir. Bu durumu gören ve sorgulayan farklı bakış açılarına sahip bireyler toplumda gözlem ve görülmeyeni gösterme yetenekleriyle sanatçı olarak bilinmektedir. Sanatçılar bu algı ve gerçeklik konusunu piksel tekniğini kullanarak etkili bir biçimde ifade edebilmektedirler.

Üçüncü bölümde, konu sanatçılar ve eserleri üzerinden pekiştirilmiştir. Sanatçıların, çoğu zaman resimlerine kendilerinden bir şeyler ekledikleri bilinmektedir. Portre resmi ise, resmedilen kişinin, görünüşü ve kimliğinin yanı sıra sanatçının da kendi duygularını yansıtmadır. Sanatçılar, portrelerine kendi duygu ve düşüncelerini yerleştirebilir ve bu dışavurumu sanat eserine uygularken model olarak seçtiği kişinin kimliğini kendi amacına uygun olarak aktarabilir. Bu durumda sanatçının yaptığı portreler bir kimlik kazanır. Her sanatçı yaşadığı dönemi gözlemleyerek eserlerine konu edindiği için günümüz sanatçıları üzerinden incelendiğinde sanal kimliklerin portre resmine yansımaları kaçınılmazdır.

Araştırma kapsamında literatür taraması, eser incelemesi, röportaj, gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesi gibi nitel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır. Ulaşılan kaynakların güvenilirliği sağlanmış ve bilgileri destekleyecek dergi, broşür, katalog, blog yazıları ve resmi web siteleri incelenmiştir. Bazı sanatçılar ile görüşmeler yapılarak birincil kaynaktan bilgiler edinilmiş ve teyit edilmiştir.

Portre sanatının tarihsel sürecine bakıldığında kimlik olgusunun sanatçılar tarafından dışavurumunun teknolojinin gelişimi ile şekillenmesi araştırma kapsamında dönemsel olarak sanatçı ve eserleri üzerinden detaylandırılarak irdelenmiştir.

2.BÖLÜM: TEKNOLOJİ VE KİMLİK

İlk çağlarda insanların gündelik yaşamda hayatta kalma arzusu ile beslenme, barınma ve tehlikelerden korunma gibi temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak içgüdüğü ile hareket ettikleri bilinmektedir. Bunun sonucunda hayatlarını sürdürmek için işlerini kolaylaştırmak adına araç gereçler icat etmişlerdir. Yaşadıkları dünyayı keşfetmeye başlamışlar ve zaman geçtikçe hem kendilerini hem de yaşadıkları çevreyi geliştirmişlerdir. Günümüzde bu süreç hala devam etmektedir (Akurgal, 1989, s. 21-28).

Bu gelişim sürecinde iletişimin de önemli bir rolü bulunmaktadır. Zamanla bir arada yaşayan ve ortak bir iletişim şekli kullanan belirli topluluklar oluşmuştur. Bu durum insanın fizyolojisi gereği bir topluma ait olma isteği doğurmaktadır. Aidiyetlik duygusu insanoğlunun doğasındadır. Bir topluma ait olma içgüdüğü ve ortak yaşam şekilleri insanın evrimini hızlandırmış ve bu evrim kimlik kavramını geliştirmiştir. Günümüzde kimlik olgusu toplumda var olma veya belirli bir statüye sahip olma ile ilgili gibi görünse de temelinde psikolojik bir konudur (Aslan & Dönmez, 2013, s. 141-173).

2.1.Teknolojinin Tanımı ve Gelişimi

İnsanoğlu varoluşundan bu yana teknoloji üretmekte ve ilerlemektedir. Bu nedenle teknolojinin pek çok tanımı bulunmaktadır. En genel tanım, insan hayatını kolaylaştırmak üzere tasarlanan sistemler olarak yapılabilir. İnsanlar, içgüdüsel olarak yaşamını sürdürme dürtüsünün gereksinimi olan teknolojiye ihtiyaç duymuşlardır. Zamanla evrimleşen insani duygular ürettikleri teknolojiye de yansımaktadır. İletişim kurma becerilerini geliştirmek adına da yöntemler keşfetmişlerdir. İlk çağlarda mağara duvarlarına yapılan resimler başlarda iletişim ve bellek amacı güdülerek yapılmıştır. Fildişi ve kemik parçaları kullanarak gördükleri bir şeyi ya da yaşadıkları olayları mağara duvarlarına çizerek anlatmaya çalışmışlardır. Zamanla toprağın pigmentinden yararlanarak elde ettikleri siyah ve kırmızı tonlarla renklendirmeye başlamışlardır. Mağara duvarlarından tuvallere kadar gelişen süreçte sanatın ortaya çıkması, teknik ve estetik algının gelişimi, sanatla teknolojinin her dönemde birbirleriyle doğru orantıda ilerlediğinin göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Farthing, 2014, s. 8-18).

Tarihsel sürece bakıldığında, icatlar ve teknolojik gelişmeler sayesinde bireyler arası ilişkilerin ve iletişimin de değiştiği görülmektedir. Özellikle iletişim alanında gelişen teknoloji, matbaanın icadından başlayarak, görüntüleme cihazları, radyo, fotoğraf makinesi, televizyon, telefon ve internete kadar gelmektedir (Güçdemir, 2017, s. 4-5)

11. Yüzyılda ilk kez yansımanın keşfedilmesiyle birkaç yüzyıl içerisinde mercek camlarının icadı gerçekleştirilmiş ve günümüze kadar geçen sürede insan kalbinin nasıl attığından, hücrelerin görüntüsüne kadar pek çok şeyi görüntüleme imkanı sağlamaktadır. Bu görüntüleme ve görüntüyü aktarma teknolojisi yüzyıllar içinde sanat alanında kullanılmaya başlanmıştır. Fotoğrafın icadı ile daha da pekiştirilen sanat ve teknoloji ilişkisi, görüntü aktarma cihazlarının kullanımı ile başta hiperrealist sanatçılar olmak üzere pek çok alanda görülmektedir. Model resminden sonra fotoğraf üzerinden kareleme gibi pek çok yöntemle iki boyutlu düzleme görseli aktarma becerisi günümüzde yerini projeksiyon kullanımına bırakmıştır (Görgülü, 2020, s. 395-413).

İnternetin aracılığı ile hızlanan iletişim ağı sayesinde dünyadaki sanat olaylarından eş zamanlı olarak kolaylıkla haberdar olunabilmektedir. İstenilen sanatçı hakkındaki bilgilere ve eserlerine ulaşılabilmekte, günümüz sanatçıları takip edilebilmekte ve iletişim kurulabilmektedir. Bu da sanatında toplumsal sorunları eserlerine konu eden sanatçıların hızla gelişmesine ve kolaylıkla yön değiştirmesine olanak sağlamaktadır. Aynı anda tüm dünyada güncelin içinde yer alabilme, fikirlerini aktarabilme ve sanatını daha fazla kişiye ulaştırabilme fırsatı elde eden sanatçılar teknolojinin imkanlarını kullanmaktadırlar.

Teknoloji çağı olarak adlandırılan günümüzde sanat ve teknolojinin iç içe olması kaçınılmazdır. 20. Yüzyılın başındaki teknolojik gelişmelerin sonucunda teknolojiyle var olan sanat akımları ortaya çıktığı görülmektedir. Fotoğrafın icadı ile birlikte başladığı düşünülen bu anlayış günümüzde dijital sanat olarak adlandırılan elektronik görüntü sanatlarının temelini oluşturmuştur (Kızılaslan & İsmailoğlu, 2021, s. 105-126).

Teknolojinin sanatta kullanımının sorgulandığı sanat akımlarına ve bu akımların tarihsel süreçlerine bakıldığında birbirleriyle etkileşimleri görülmektedir. Bu bağlamda çağdaş sanatta teknolojik sanat üretimi günümüzde bir sanat tarzı olarak kabul görmektedir.

Günümüzde halen yaşanmakta olan sosyal ve ekonomik değişimler iletişimin yanı sıra tüketim fikrine de bireysel, ekonomik ve sosyal hayatı şekillendirmek adına yeni bir boyut kazandırmıştır. Reel ihtiyaçlar dışında toplumsal ve sınıfsal ihtiyaçlara göre arzularla hareket edilmesinden dolayı tüketicinin, insan hayatını etkilemesi teknolojinin de gelişimine hız kazandırmıştır. İnternet ortamında sosyal medya olarak adlandırılan platformlar aracılığı ile tüketilecek ürünler bir kimlik veya statüye ait olma gereksinimine yönelik olarak sunulmaktadır. Bu doğrultuda, tüketim fikri belirlenen toplumsal ve kişisel normlara göre hayaller, arzular, idealler, ve beklentilerle yönlendirilmektedir. Sosyal medyanın kendisi de günümüzde toplumsal ve psikolojik bir ihtiyaç haline getirilerek hem iletişim hem de tüketim aracı olarak sunulmaktadır. Psikolojik açıdan sosyal medya ile kimlik kavramını ele alacak olursak, bir sınıfa, bir gruba, bir topluluğa ait olma, kabul görme, başarılı olma, güzel olma, onaylanma, kendini sergileme, beğenilme ve takdir görme gibi kavramları birleştirerek tüketim kültürünü yeniden şekillendirdiği görülmektedir (Deniz & Hülür, 2016, s. 86-87).

Tüm bu gelişmelerin sonucunda insan yaşamı her alanda hız kazanmıştır ve bu durum sanata hareket, dinamik ve parçalara ayrılma olarak yansımıştır. Bu bağlamda ortaya çıkan Fütürizm yani gelecekçilik akımı modernleşmenin sonucu olarak hareketin sürekliliğini ve teknolojinin getirisi olan makineleşmeyi konu edinmiştir. Fütüristlerin sanayi toplumunun gücüne ve yaşayış biçimlerine duydukları hayranlık bilinmektedir. Teknolojiyi desteklemiş ve hızı beraberinde getiren çağdaş yaşamı eserlerinde yansıtmışlardır. Bu aynı zamanda eserlerine hızı ve hareketi yansıtmak anlamına gelmektedir (Ayaydın, 2016, s. 191-195).

Hız ve hareket kavramları teknolojinin de konusu olduğundan sanatla teknoloji arasındaki paralellik yadsınamaz. Hareket kavramının teknolojiye yansması ise

gerçek olana en benzer olanı üretmektir ve bu amacın simülasyonun keşfedilmesine zemin hazırladığı bilinmektedir.

2.2.Simülasyon

Simülasyon kelimesi Latince kökenlidir ve benzetme anlamına gelmektedir. Tanım itibarıyla olmayan bir şeyi ya da gerçekleşmesi muhtemel bir olayı zaman kavramına uygun olarak var gibi göstermektir. Öğrenilmesi gereken bir durumun, gerçeğin tüm verilerini barındırarak gerçekleşmeden gözlemlenebilmesidir. Yani en basit anlamda gerçeğe benzer şekilde canlandırma olarak tanımlanabilir. Günümüzde simülasyon denilince teknolojik bir tanım aklımıza gelmektedir. Sistem simülasyonu olarak bilinen bu teknolojik tanım bilgisayar ortamında benzetme amacıyla gerçekliğe ve zamana uygun olarak kurgulanan yapay modelleme işlemidir (Adanır, 2004, s. 19-35).

Simülasyon gerçekliği, gerçek ile simülasyonun ayırt edilemez derecede benzetilmesi ile ortaya çıkan ancak kesin olmayan bir varsayımdır. Bu gerçeklik yaşanan simülasyon içerisinde farkında olmayan veya farkına varabilen bilinçli zihinler içerebilir. Simülasyon gerçekliği teknolojinin bize sunduğu bir farkındalıktır. Teorik olarak anlaşılması güç olan simülasyon kavramının Sinema Sanatına konu olması algılanmasını kolaylaştırmaktadır. Simülasyon gerçekliği sanal gerçeklikten farklı olarak “gerçek” ile ayırt edilemez ama sanal gerçeklik deneyim ile ayırt edilebilmektedir. Bu konu sanat ve felsefeden teknolojiye kadar pek çok alanda tartışılmaktadır.

Jean Baudrillard’ın yaptığı tanıma göre, “Bir kökenden yoksun olan, gerçeğin modeller aracılığıyla türetilmesine, gerçekten ve fiili olarak var olan bir şeyi veya durumu bütün bileşenleriyle birlikte gerçekmiş ve fiilen varmış gibi gösterme durumunu simgeleyen hipergerçeklik durumudur.” (Okuyan & Taslaman, 2018, s. 29-45).

1970’lerde bilgisayar sanatı olarak bilinen Dijital Sanat sonrasında Multimedya Sanatı olarak adlandırılmıştır. Dijital Sanat’ la ilgilenen sanatçılar görüntü, ses, video gibi teknolojik verileri geliştirilen programlar aracılığıyla sanata dönüştürerek geleneksel sanat anlayışına farklı bir boyut kazandırmıştır. 90’lı yıllarda

ticari amaçla üretilen teknolojik nesneler 2000’li yıllarda sanatsal bir ortama dönüşmüştür (Atmaca, 2011, s. 293-302).

İnternetin keşfi ile hızla gelişen sanal ortamlarda her gün yeni eserler üretilmektedir. Sanatçının ihtiyacına göre her türlü imkanı sağlayabilen platformların oluşturulmasıyla teknik anlamda destek sağlamaktadır. Dijital eserlerin yanı sıra ortaya koymak istenilen fikir taslakları dijital ortamlarda hazırlanabilmekte ve üretime geçmeden önce dijital ortamda sonucu görülebilmektedir. Teknolojinin gelişiminden bugüne sanatla olan ilişkisi tartışmalara konu olmuştur. Dijital Sanat bakıldığında bir teknik olarak değerlendirilmektedir, ancak geleneksel yapıya bağlı olarak sürdürülen diğer sanat dallarında kullanılan teknolojide sanatta özgünlük sorunsalı ortaya çıkmaktadır. Bazı sanatçılar teknolojinin kullanımının yeteneğin önüne geçtiğini savunurken bazı sanatçılar ise, özgünlüğün ve yaratıcılığın daha ön planda olduğunu savunmaktadırlar. Çağdaş sanatta ise, Kavramsal Sanat ön planda olduğundan özgünlük ve yaratıcılık dışında konunun ifade biçimine önem verilmektedir.

Kavramsal Sanat, aynı zamanda Fikir Sanatı veya Enformasyon Sanatı olarak da adlandırılmaktadır. Temelinde, fikirlerin geleneksel sanat yöntem ve tekniklerinden her zaman daha önde geldiğini aynı zamanda çıkan sonuçtan daha önemli olduğunu savunmaktadır. Kavramsal Sanatı benimseyen sanatçıların, fikirlerin her zaman somutlaştırılması gerekmediği düşüncesine sahip oldukları bilinmektedir. Bu durum pek çok izleyiciye göre sanatın tıkanıp düşüncesini ortaya çıkarmaktadır. Sanatta teknolojiyi kullanmak farklı, teknolojik sanat üretmek farklı bir olgudur. Teknolojik sanat üretmek, yaratıcı zekanın yanı sıra gerekli bilgi ve donanıma sahip olmayı gerektirir. Teknik anlamda programları kullanabilme becerisi sanat üretildiği anlamına gelmemektedir (Hodge, 2016, s. 180-183).

Sanatta teknolojiyi kullanmak ise fotogerçekçi ya da hipergerçekçi sanatçıların yaptığı gibi görüntüyü tuvale aktarmak amacıyla fotoğraf veya görüntü aktarımında projeksiyon gibi cihazlardan yararlanmalarıdır. Bu durum sanatta kullanılan teknoloji olarak adlandırılrsa da teknik olarak kullanılan malzemelerin tedarik edilmesinde de teknolojiden yararlanılmaktadır. Teknoloji hayatımızın her alanında. Üretim sürecinden sergilenmesine kadar ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzde sosyal

platformlarda çeşitli sergileme yöntemleri kullanılmaktadır. Sanatçıların eserlerini daha fazla izleyiciye ulaştırarak geri dönütler alınabildiği, sanatını ve kendisini ifade edebildiği, izleyiciyle iletişim kurabildiği platformlar teknolojinin sunduğu imkanlardandır. Bu bağlamda teknolojinin sanatta kullanımı olarak değerlendirilmektedir.

Simülasyon kavramı teknolojik bir terim gibi görünmesine rağmen resim sanatında konu edinildiği ve dijital ortamlarda üretilen sanat eserlerinden biraz daha farklı anlamda kullanıldığı görülmektedir. Çağdaş sanatta üretilen eserlerin sanatsal özelliklerinden çok işlenen konuya önem verilmesi, yeni bir estetik beğeni oluşturmuştur. Güzel kavramının ortaya çıkması çirkine kıyaslanması ile ortaya çıkmıştır. Zıtlıklarından doğan bu düşünce yerini güzelden daha güzele, gerçeklikten daha gerçek olma fikrine yani hipergerçekçiliğe bırakmıştır. Gerçeklikten daha gerçek olma fikri simülasyonu andırmaktadır. Bu durumda hipergerçekçilik estetik bir simülasyon olarak görülebilmektedir.

2.3.Kimlik ve Sosyal Kimlik

Türk Dil Kurumu'nun tanımı itibariyle kimlik, toplumsal bir varlık olarak insana özgü nitelikler, özellikler ve bu özelliklerle belirli bir kimse olmasını sağlayan koşulların tümüdür. Bireyi, diğer bireylerden ayırt eden, toplum tarafından benimsenmiş tutarlı özelliklerdendir (TDK, 2019).

Kimlik (identity) terimi Latince kökenli olup aynılığı ve sürekliliği ifade etmektedir. Tarihçesi çok eski dönemlere dayanmasına rağmen kimlik kelimesi 20. yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Kimlik kavramı geçmişten günümüze psikoloji, felsefe, sosyoloji gibi pek çok alanın konusu olmuştur. Bu da kimlik ve sosyal kimlik kavramları ile ilgili sayısız tanımlama yapılmasını olanaklı kılmıştır. Bu nedenle, araştırma sınırları kapsamında birkaç tanım üzerinden ele alınmaktadır. İlk olarak Psikolojide kimlik, öz benliği merkezine alarak bireyi diğer bireylerden ayırt eden tutarlı özellikler olarak tanımlanmaktadır. Psikolojinin önemli temsilcilerinden Erikson, kimliği, bireyin yaşadığı durumlara göre zaman içerisinde benliğinin sürekli ve aynı kaldığı öznel duygusu olarak tanımlamıştır. Kimliğin, biyolojik özellikler, psikolojik gereksinimler, ilgi alanları ve savunma mekanizmaları ile içinde yaşadıkları

toplumun kültürü tarafından şekillendiğini savunduğu bilinmektedir (Marshall, 1999, s. 405-408).

Felsefede ise kimlik kavramı, öznenin varoluşunun gerçekliği olarak tanımlanmaktadır. Öznelci ve Nesnelci olmak üzere iki yaklaşımla ele alınmıştır. Öznelci yaklaşım, kimliğin tutarlı olduğunu ve insan yaşamı boyunca aynılığını sürdüren gerçek benlik olduğunu savunmaktadır. Nesnelci yaklaşımın ise, bireyin iç dünyasındaki benlik özelliklerine ek olarak çevresindeki insanlarla etkileşim ve iletişim sonucunda oluşan tutarlı ve sürekli bir bütünlük olduğunu savunmaktadır (Aşkın, 2010, s. 213-214).

Sosyolojik kimlik ise, toplumsal sınıf belirlemelerinde kullanılan bir kavramdır. Bireyin cinsiyet, sosyal statü, coğrafya, eğitim gibi özelliklerini ifade ettiği bilinmektedir. Sosyal Kimlik Kuramına göre, bireylerin dahil oldukları grupların duygu, düşünce ve davranışlarını belirlemede etkili olduğu görüşünü ileri sürmektedir. İnsan her şeyden önce sosyolojik bir varlık olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda kimliğin oluşumunda sosyal yaşamın önemli ölçüde belirleyici olduğu bilinmektedir. Freud'un, psikodinamik açıdan kimliğin bireyin yabancı kişiler ve nesnelerle özdeşleşme süreci sonucunda oluştuğu görüşünü öne sürdüğü bilinmektedir (Marshall, 1999, s. 405-409).

Bireyler çoğunlukla kimliklerin kendilerine doğuştan verildiğini kabul eder. Kim olduklarını bildiklerini kendilerini tanıdıklarını düşünürler. Ancak, kimlik karakter oluşumunu ilgilendiren içsel bir konudur. Her birey kendisini farklı ve eşsiz olarak algılamasına rağmen bir topluma ait olma içgüdüsüne sahiptir. Bu içgüdü ile hareket eden bireylerin karakterlerini belirleyen toplumdur. Kimlik kavramı ile sosyal kimlik kavramı birbirinden farklı gibi görünse de iç içedir (Jenkins, 2016, s. 15-21).

Diğer insanların gözünde biri olmak oldukça önemlidir. Sosyal kimlikte buna bağlı olarak geliştiğinden, kim olduğumuzu çevremiz belirlemektedir. Kimlik aslında bir tanım meselesidir. Kişinin kendini nasıl tanımladığı ve sosyal çevrenin kişiyi nasıl tanımladığı ile ilgilidir. Bireyler yaşam koşulları ve standartları gereğince kendilerine belli bir statü belirleyerek bu statüye ulaşma arzusundaırlar. Bunun için çalışırlar ve

o çevrede kabul görmek isterler. Bu bağlamda o çevrenin gereksinimlerine uymaya çalışırlar bu çabaları esnasında sosyal kimlikleri oluşmaktadır.

Kimlik kavramının ayırt edici özelliği benzerlikler ve farklılıklardır. Kim olduğumuzu ya da karşımızdaki kişinin kim olduğunu anlamakla ilgilidir. Örneğin, dünyanın da kimlik açısından belli sınıflara ayrıldığını söylemek mümkündür. Bireyleri doğdukları yere göre ya da inançlarına göre sınıflandırarak ve bu sınıfsal özelliklere belli karakterler yükleyerek onları tanıdığımızı veya anladığımızı düşünürüz. Bunun aksine sosyal ortamlarda kurulan bireysel ya da toplumsal ilişkiler esnasında ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklar kimlik kavramının dinamiğidir. Anlamak ve anlaşılabilirlik üzerine bir kavram olan kimlik sabit bir konu değildir. Bazı fikirlerin olgunluğuna erişmek için belli bir yaşamışlık ve bazı unvanları alabilmek için de belli yollardan geçilmesi gerekmektedir. (Jenkins, 2016, s. 18-23).

2.4.Sosyal Kimlik Üzerinden Kimlik Arayışlarının İrdelenmesi

İnsan doğası, kendisinin ve başkalarının kim olduğunu bilmenin amacı üzerine kuruludur. Hayatta kalma dürtüsünden sonra gelen kimlik edinme dürtüsü ile insanlar yaşamlarına yön vermektedirler. Örneğin meslekleri ya da kazançları hayatta kalma ile ilgili olduğu kadar olmak istedikleri kişi ile de ilgilidir. Doğdukları coğrafyadan yetiştirildikleri aileye kadar kimlik oluşumunu etkileyen dış etkenlerden ziyade genetik kodlarında karakteri doğrudan etkilediği bilinmektedir (Jenkins, 2016, s. 13-23).

II. Dünya Savaşı sonrasında hızla gelişen teknoloji ve 1970'lere kadar devam eden modernleşme ve refah sürecinin toplum yapısının değişiminde önemli rol oynadığı bilinmektedir. Gelişimin bir getirisi olan bu toplumsal değişim insanların nereye ait oldukları konusunda şüpheye düşmelerine sebep olduğu düşünülmektedir. Özellikle toplumların gelenekçi topluluklarında değişimin kolay kabul edilemediği ve sürece ayak uydurmak ya da karşıt bir tutum sergilemek konusunda kararsız kaldıkları bilinmektedir. Teknolojinin sağladığı imkanların yadsınamaz kolaylıklarına rağmen toplumun geleneklerine aykırı olduğunu düşündükleri için aidiyetlik konusunda bir kargaşa yaşadıkları görülmüştür. Bu bağlamda kimlik kavramı da teknoloji ile birlikte bir değişim sürecine girmiş ve insanların aidiyetlik ihtiyaçlarını gideremediği için

toplumsal sınıf karmaşası yaşanmasına sebep olduğu bilinmektedir. Toplumsal kimlik yapılarının parçalanmaları insanların kendi başlarına kalmalarında ya da kendilerine yakın gördükleri bir toplulukta yer almalarında, sınıfsal farklılıkların aidiyetlik konusunda yarattığı boşluğun önemli ölçüde etkili olduğu düşünülmektedir (Dalbay, 2018, s. 164-165).

Günümüz toplumunda ise, tüm bunların yanı sıra gelişen teknoloji ile dış etkenlerin arttığı görülmektedir. En belirgin dış etken olarak kitle iletişim araçları ve internet görülmektedir. Bireylerin internet aracılığı ile iletişimleri çocuk yaşlara kadar indiği için kimlik üzerinde büyük rol oynamaktadır. İnternetin avantajları olduğu kadar dezavantajları da bulunmaktadır. Sadece iletişim değil aynı zamanda dünya çapında bir bilgi kaynağı olan internet hem bireylerin gelişimlerini hızlandırarak olumlu yönde etkilediği gibi bilgi kirliliği sebebiyle olumsuz yönde de etkilemektedir. Doğruların yanlış gibi ya da yanlışların doğru gibi gösterilmesi ve her iki görüşünde ciddi oranda savunucuları olması hem toplumsal bir kargaşa yaratabilmekte hem de bireylere iki seçenekli bir doğru sunmaktadır. Bu durumda kullanıcıların bilginin doğruluğunu araştırma konusuna önem vermeleri gerektiği düşünülmektedir.

Teknolojideki bu gelişim sürecindeki geçişte örneğin belli yaş grupları internetle geç tanıştıkları için eski geleneksel bilgileri üzerinden ebeveynlik yaparken çocuklarının internette bilgi edinebilmesinden kaynaklı olarak fikir ayrılıkları doğmaktadır. Bu nesil arada bir geçiş dönemi gibi kalmıştır. Teknolojiye veya internete tamamen adapte olabilen yeni nesil ve onların çocukları, bir nesil öncesinin fikirlerini koşulsuz kabul etmek yerine araştırmak ve iletişimin evrenselleşmesi ile sorgulayabilmektedir.

Günümüzde gençler hatta çocuklar bile internete kolaylıkla erişebilmekte ve bilgi edinme, eğlenme, iletişim kurma amacı ile kullanabilmektedirler. Özellikle kimlik edinimi konusunda önemli yaşlar sayılan ergenlikten yetişkinliğe geçiş döneminde bu iletişim kolaylığı sayesinde dünyanın çeşitli ülkelerindeki insanlarla iletişime geçebilen gençler bu dijital dünyadan bazen olumlu bazen de olumsuz etkilenebilmektedirler. Bu dünyaya kendilerini fazla kaptırarak özendikleri ya da idol

olarak seçtikleri kişiler gibi olmak isterlerken kendi kimliklerini bulduklarını zannederek yetiştiği toplumda bir kimlik çatışması yaşamaktadırlar.

İleri yaşlarında özellikle ebeveyn ya da mesleki alanda eğitimci kimliğine sahip olduklarında bu özentili yaşamın aslında kimliklerini yansıtmadığını ve gelişim açısından kötü etkilediğini fark edebilmektedirler. Örneğin, bazı televizyon kanallarında yayınlanan reklamlar, filmler ya da dizileri uygunsuz içerik adı altında toplumun temel taşı olan aile yapısını olumsuz etkilediği için devlet kurumları tarafından kaldırılması çocukların bu yayınlardan olumsuz etkilenecek bazı suçlara yönelmesini engellemek amacı taşımaktadır. Ancak internette bu kısıtlama pek mümkün görünmemektedir. İnternette çeşitli yöntemler kullanılarak hemen her türlü bağlantıya erişim sağlanabilmektedir.

Aynı konuyu olumlu yönden ele alacak olursak edinmek istedikleri meslekler ile ilgili bilgi edinebilmekte, önemli kişilerle iletişim kurabilmekte ve mesleki açıdan doğru yönlendirmeler alarak kimliğine uygun olup olmadığına karar verebilmektedirler. Bu bağlamda kendilerine olmak istedikleri kişi ile ilgili doğru bir yol haritası çizebilmektedirler. Hem maddi hem manevi kazanç sağlayabilecekleri bir kimlik edinmek bireyler için günümüzde oldukça önem taşımaktadır. Artık herkes daha bilinçli ve çok yönlü olma konusunda yol almaktadır. Kendilerini tek bir alanda değil birkaç farklı alanda eğitebilmekte ve geliştirebilmektedir.

3.BÖLÜM: RESİM SANATINDA PORTRİ VE KİMLİK OLGUSU

3.1. Portre Resminde Kimlik Kavramı

Kimlik ve sanat kavramı insanoğlunun var olduğu günden bugüne iç içe iki olgu olarak bilinmektedir. Sürekli bir gelişim ve değişim içinde olan dünyada bu iki olgu da birbirlerinden beslendiğı ve birbirlerine göre şekillendiğı görölmektedir. Yüzyıllardır sanat bireysel ve toplumsal kimliklerin ifade aracı olarak kullanılmıştır. Portre sanatının doğrudan insan yüzlerini konu edinmesi kimlik olgusunun en belirgin olarak işlendiğı sanat dalı olarak kabul edilmektedir.

Portre sanatı gelişiminin başlarında sadece dini konular içinde din adamları, devlet adamları veya soylular gibi dönemin önemli kişilerini konu edinirken, Rönesans döneminde sanatçıların bireysel kimliklerini kazanması ile toplumdan bireylerin kimliklerini de işlemeye başladığı bilinmektedir. 17. yüzyıldan itibaren gündelik hayattan konular ve kişiler portre resminin konusu olmuştur. Bu bağlamda sanatçılar eserlerine kendi kimliklerini de yansıtmaya başlamışlardır. Sanatçıların ürettikleri eserlerde kullandıkları teknik, renk, üslup, bakış açısı ve yaşadıkları dönemin kültürünü barındıran öğeler kullanması kendi kimliklerini yansıtmı biçimi olarak değerlendirilmektedir (Ak, 2020, s. 602-618).

3.2.Zerrin Tekindor

1964 yılında Burhaniye’de dünyaya gelmiştir. Lise yıllarına kadar eğitimini Ankara’da tamamlamıştır. 1985 yılında Ankara Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü’nden mezun olmuş ve aynı yıl Devlet Tiyatrosunda çalışmaya başlamıştır. 2003 yılında İstanbul Devlet Tiyatrosuna gelmiş ve pek çok tiyatro oyununda yer almıştır. Oyunculuk kariyerinde oldukça başarılı olan Tekindor, pek çok ödüle layık görölmüştür. Çocuk yaşlardan bu yana resimle ilgilenmiş ancak resim üzerine eğitim alması konusunda desteklenmemiştir. Bunun üzerine 1990 yılında Bilkent Üniversitesi Resim Bölümü’ne özel öğrenci olarak başlamış ve 1994 yılında mezun olmuştur. Halil Akdeniz, Mehmet Güteryüz ve Bedri Baykam atölyelerinde çalışmıştır. Vincent Van Gogh, Amedeo Modigliani, Henri Matisse, Marc Chagall gibi geçmiş dönem sanatçılarının yanı sıra Mehmet Güteryüz, John Currin, Lita Cabellut, Ran Ortner gibi çağdaş sanatçıları benimsediğı bilinmektedir.

Çok sayıda eser üretmiş, yurtiçinde ve yurtdışında pek çok kişisel sergi açmıştır. Günümüzde çalışmalarına İstanbul'da devam etmektedir (Altuntaş, 2022).

Resim 1: Zerrin Tekindor, "Alice Illingworth", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2019. (https://www.instagram.com/p/B3PADGtn1_I/, Erişim tarihi: 03.02.2022)

Resimlerinde kadın figürünün portreleri üzerine çalışmalar yapmaktadır. Genellikle küçük boyutlarda eserler üreten sanatçı bir röportajında, kendisinden ve tiyatrodan canlandırdığı kadın karakterlerden esinlendiğini, kadın figürünü estetik bulduğunu, kadınların güçlü, başarılı ve özgün taraflarını yaratıcı bir şekilde yansıtmaya çalıştığını söylemiştir. Resmettiği kadınları da olmak istediğim kadınlar olarak tanımlamıştır (Ersu, 2016).

Resim 2: Zerrin Tekindor, "Portrait of Elif Dermancı", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2020. (<https://www.instagram.com/p/CGxHjuDHjZi/>, Erişim tarihi: 03.02.2022)

Resme tutkuyla bağlı olan sanatçı kendisini bildiğinden bu yana resim yaptığını ve yapmadan geçirdiği bir gün dahi olmadığını söylemiştir. Bir insanın duygu ve düşünceleri hatta karakterini tasvir edebilmek için eserlerinde en çok gözlerdeki ifadeleri vurgulamaya çalıştığını belirtmiştir. Tarzı ile ilgili olarak fantastik figüratif tanımını kullanan Tekindor'un, teatral bir yaklaşımı olduğu görülmektedir. Kullandığı renkler ve yansıttığı güçlü karakterler açısından oldukça zengin bir yelpazesi olan sanatçı görselliği ön plana çıkararak ilk bakışta çarpıcı bir etki yaratmaktadır (Altan, 2008).

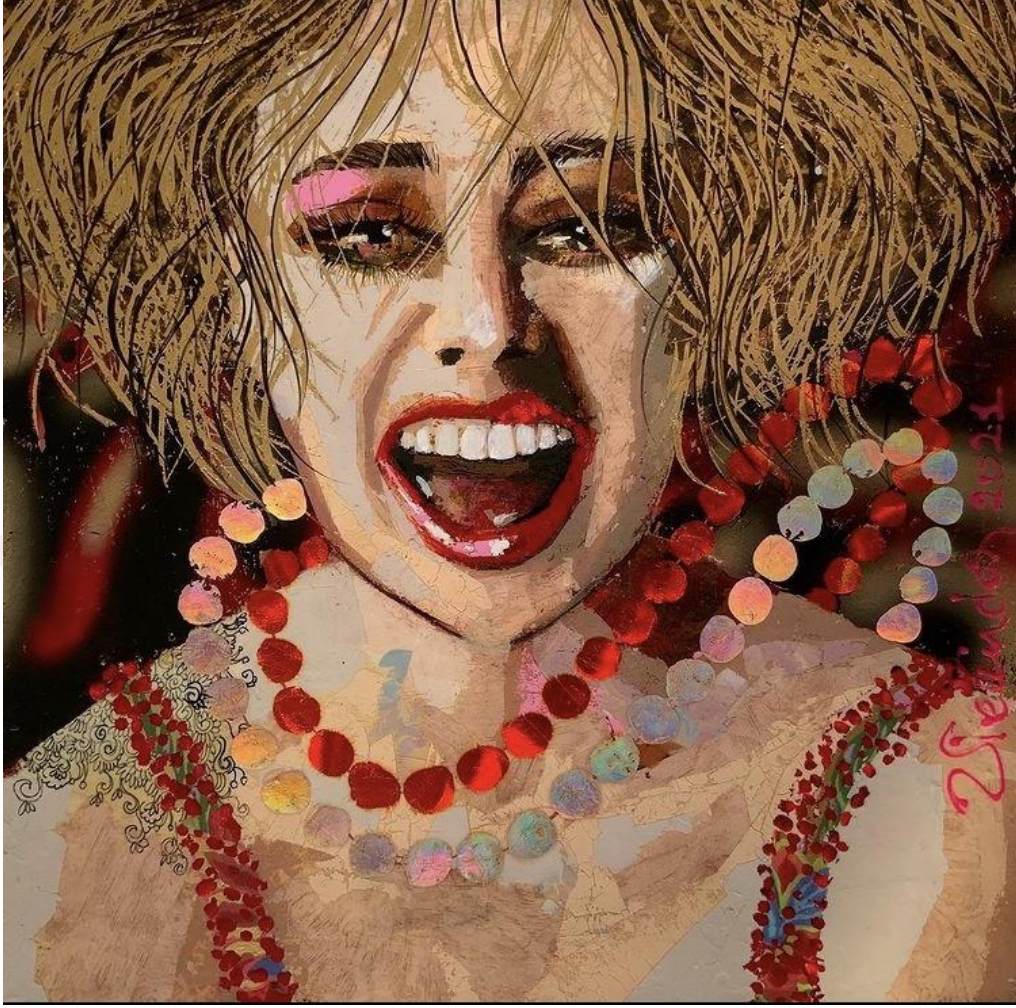
Resim 3: Zerrin Tekindor, "Portrait of Dianne Courtenay", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2020. (<https://www.instagram.com/p/CHpL0Qun7V2/>, Erişim tarihi: 03.02.2022)

Genellikle takma kirpikleri olan bol makyajlı, renkli saçları ve aksesuarları olan kadınlar resmettiği bilinmektedir. Figürlerin kendisine benzediği yönünde yorumlar alan sanatçı farkında olmadığını belirtmiştir. Özgüvenli duruşları, renkli kişilikleri, aynı zamanda düşünmeye sevk eden bakışları merak uyandırmaktadır. Portre çalışan sanatçıların genel olarak kimlik ve duyguları yansıtabilme üzerine yoğunlaştıkları bilinmektedir. Zerrin Tekindor'un eserlerinde ise kimlikler belirgin gibi görünse de gizemli bir havası da bulunmaktadır.

Resim 4: Zerrin Tekindor, "Portrait of Harley Selvaggio", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2021. (<https://www.instagram.com/p/CJH4bprDKf/>, Erişim tarihi: 03.02.2022)

Sanatın pek çok alanıyla ilgilenen Tekindor, gündelik yaşamında oldukça rahat, enerjik ve pozitif biri olarak bilinmektedir. Bu durumun eserlerine yansıdığı gözlemlenebilmektedir. Hayatındaki fazla yüklerden kurtularak kendisiyle vakit geçirmeyi sevdiğini, iç dünyasına dönebilmek için sadelikten ve yalnızlıktan hoşlandığını, ve ancak bu şekilde resimlerine tam anlamıyla odaklanarak hayal ettiği karakteri resmedebildiğini söylemiştir (Altan, 2008).

Resim 5: Zerrin Tekindor, "Portrait of Arcadia Wessex", 20x20 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2021. (https://www.instagram.com/p/CQViRwtrF_o/, Erişim tarihi: 03.02.2022)

Günümüzde kadın olmanın zorluklarını ve toplum tarafından kadına yüklenen rolleri eleştiren Zerrin Tekindor, eserlerinde kadın kimliğinin güçlü yönlerini ele almasıyla bilinmektedir. Ataerkil düşünce sisteminde bu rollerin belli çıkarlara hizmet etmesi amacıyla kurgulandığı düşünülmektedir. Tekindor'un resimlerinde yansıttığı özgür kadın karakterleri kullandığı canlı renkler, aksesuarlar, renkli saçlar, makyajlar, modern kıyafetler ve abartılı ifadeler cinsiyetin egemen düşüncelerine bir başkaldırı niteliği taşımaktadır. Kadının, erkek arzularının öznesi olmaktan fazlası olduğu düşüncesini feminist bir bakış açısıyla ele aldığı görülmektedir.

Resim 6: Zerrin Tekindor, "Portrait of Francesca Vitti", 30x30 cm, Ahşap Üzerine Karışık Teknik, 2022. (<https://www.instagram.com/p/CcklQihKRhj/>, Erişim tarihi: 03.02.2022)

Kadın imgesinin plastik sanatların var oluştan bu yana en önemli konularından biri olduğu bilinmektedir. Ancak bu kadının estetik görüntüsünü yansıtmaktan ziyade cinselliğin ve arzuların imgesi olarak kullanılmıştır. Toplumsal kimlikler oluşturulurken kadının yeri her zaman geri planda kalmıştır. Zerrin Tekindor, bir kadın olarak kendisinden yola çıkarak kadının toplumdaki statüsünü ve önemini vurgulamak amacıyla ürettiği eserlerinde kadının toplumdaki hak ettiği özgürlüğü sunmaktadır. Kendinden emin duruşları ve eğlenceli tarzları ilk bakışta karakterleri anlaşılır kılmaktadır.

3.3. Popüler Sanattan Günümüze Portre Resmi

1950'lerin ortasında İngiltere ve Amerika'da eş zamanlı olarak ortaya çıkan Pop Art akımının en belirgin özelliği hızla gelişen teknolojinin getirileri olan günlük tüketim eşyalarını ve kitle iletişim araçlarını konu edinmesi olarak bilinmektedir. Endüstrinin gelişmesiyle seri üretimlerin artması toplumda tüketimin hızla artmasına sebep olduğu görülmüştür. Aynı zamanda bu gelişim kullanılan malzeme ve materyallerin çeşitliliğini de arttırmıştır. Seri üretimlerin artmasıyla rekabetin belirgin olarak toplumda görülmesi reklam piyasasının oluşmasına neden olmuştur. Pop Art sanatçıları reklamcılık tekniklerini kullanarak eserler üretmeye başlamışlardır (Hodge, 2016, s. 168-171).

Geleneksel sanat anlayışına karşı olan Pop sanatçıları dönemin popüler kültür öğelerini sanat nesnesi olarak sunmuşlardır. Akımın sanatçılarının, daha önceki dönemlerin estetik anlayışını daha renkli ve eğlenceli bir anlayışa dönüştürdükleri bilinmektedir. En önemli Temsilcisi Andy Warhol olarak bilinmektedir. Reklam piyasası ile sanatı birleştiren sanatçı eserlerinin üretiminde afiş tekniğini kullanmış ve baskı resim tekniği ile çoğaltmıştır. Bu tekniğini Pop sanata kabul ettirmiş ve Marilyn Monroe, Elvis Presley, Elizabeth Taylor gibi ünlü isimlerin portrelerini çalışmıştır. Tüketim toplumunu kendisine malzeme eden Warhol, Marilyn Monroe'nin bir portre resmini kullandığı baskı tekniği sayesinde defalarca farklı versiyonda üretmiştir (Farthing, 2014, s. 484-489).

Resim 7: Andy Warhol, “Marilyn Monroe Pembe”, 91.5x91.5 cm, Tuval Üzerine İpek Baskı, 1967, Museum of Modern Art. (<https://www.dorotheum.com/en/l/7427588/>, Erişim tarihi: 05.02.2022)

Modern dönemin portre sanatında kimlik, birey, aidiyet, gerçeklik algısı kavramları ön plana çıkmaktadır. Portrelerdeki dışavurumcu ifade yerini kavramsal ifadeye bırakmıştır. Sanatçılar popüler kültür öğelerini ve tüketim nesnelerini resimlere yerleştirmeye başlamış ve teknolojinin gelişmesiyle yeni tekniklerin ve malzemelerin keşfedilmesi resim sanatında seri üretimleri ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda geleneksel sanat anlayışı geri planda kalmış olsa da bazı sanatçılar bu teknolojik gelişimleri gerçeklik algısını arttırmaya yönelik kullanmaya başlamışlardır.

Resim 8: Chuck Close, "Otoportreden detay", 259,1x213,4 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1997. (<http://art-now-and-then.blogspot.com/2013/03/postmodern-portraits.html>, Erişim tarihi: 06.02.2021)

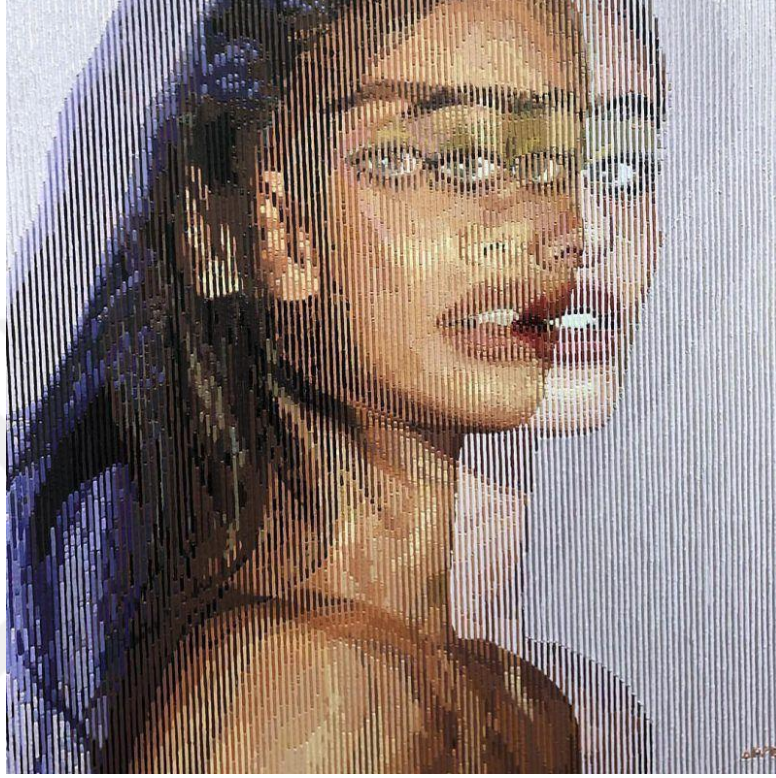
Pop Sanat döneminde ortaya çıkan hipergerçekçilik akımı Pop sanatın devamı olarak değerlendirilmektedir. Hipergerçekçilik akımı toplumsal olaylardan uzak ve herhangi bir mesaj içeriği taşıma kaygısı gütmenden ortaya çıkmıştır. Gerçeğin bir kopyasını iki boyutlu tuval yüzeyine fotografik bir etkiyle aktarmayı amaçladığı bilinmektedir (Hodge, 2016, s. 196-199). Hipergerçekçi yaklaşımla ünlülerin portrelerini çalışan bir diğer sanatçı Chuck Close'dur. Fotoğraftan yararlanarak ünlü isimlerin portrelerini büyük boyutlarda ve hipergerçekçi olarak tüm detaylarıyla işlemiştir. Tıpkı fotoğrafta olduğu gibi dikkat çekmek istediği odak noktasını netleştirip diğer yerleri bulanıklaştırmıştır. Daha sonrasında kareleme yöntemi kullandığı süreçte keşfettiği piksel tekniğine geçiş yaptığı bilinmektedir. Uzaktan bakıldığında bir bütün olarak görünen portrelere yakından bakıldığında geometrik şekillere benzeyen parçacıklardan oluşturulduğu görülmektedir.

Resim 9: Darian Rodriguez Mederos, "Otoportre", 101,6x76,2 cm, Keten Üzerine Yağlıboya, 2018. (<https://m.facebook.com/trt2/photos/k%C3%BCbal%C4%B1-darian-mederos-obscura-serisindeki-eserleri-fotoger%C3%A7ek%C3%A7i-tarzda-resmediyo/2659573100804900/>, Erişim tarihi: 06.02.2022)

Gerçeklik kavramı üzerine ortaya çıkan hipergerçekçilik akımının gerçeğin ötesindeki gerçeği yansıtmayı amaçladığı bilinmektedir. Darian Rodriguez Mederos'un resimlerinde bunu başarılı bir şekilde yansıttığı görülmektedir. İzleyici ile portreler arasına koyduğu balonlu ambalaj plastiği ile soyutlama ve gerçeklik arasındaki çizgiyi bulanıklaştırmıştır. Geri planda tüm aksesuarlarıyla ve detaylarıyla realist olarak işlenmiş olan portrelerin önüne koyduğu filtre ile portrelerin bulanık etkisi izleyicide bir merak duygusu uyandırmaktadır. Görüntüyü olduğu gibi aktarmanın ötesinde kimlikleri ve ifadeleri gizleyerek izleyicinin duygularına hitap etmeyi amaçlamaktadır. Gerçeklik ve soyut kavramlarını aynı anda kullanarak elde

ettiği görüntüler ilk bakışta fotografik bir resim gibi görünse de yakından bakıldığında görülen soyut etkiler gerçekçi bir yanılsama görüntüsü oluşturmaktadır.

Resim 10: Alea Pınar Du Pre, "Christine", 100x80 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2018. (<https://www.kooness.com/artists/alea-pinar-du-pre>, Erişim tarihi: 06.02.2021)

İki boyutlu yüzeyde gerçeklik algısı üzerine çalışan bir diğer sanatçı da Alea Pınar Du Pre'dir. Fotoğrafın bu gelişim sürecinde etkisi oldukça büyüktür. Fotoğrafın zaman içinde gelişmesinin tuval resmini de etkilediği görülmektedir. Fotoğraf karelerinde görülen etkileri sanatçılar tuval üzerinde portrelere uygulamaya başlamışlardır. Görüntü üzerinde yapılan değişik filtreler, yansımalar, ışıklar, netlik ve flu etkiler portre sanatında da kullanılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda gerçekçi bir illüzyon gibi görünen gerçeğin içindeki soyutlamalar ortaya çıkmıştır. Gerçeği olduğu gibi yansıtmamanın ötesinde izleyiciyi sorgulamaya yönlendiren simülasyon etkileri görülmektedir.

Resim 11: Çağatay Odabaş, "You And You", 150x250 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2016. (<https://www.neoldu.com/cagatay-odabastan-realist-calisma-2967g-p2.htm>, Erişim tarihi: 08.02.2021)

Çağdaş sanatta popüler olan her şey sanatın konusu olabilmektedir. Reklamcılık, medya ve sinema gibi alanların etkisiyle ikonlaşmış ünlü kişilerin portreleri resim sanatının gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. İnternet ortamında sosyal paylaşım ağlarının gelişmesiyle her türlü bilgiye, görsele, içeriğe erişim kolaylaşmış ve resim sanatında kullanılmaya başlanmıştır. Teknolojinin her alanından faydalanan, günümüz sanatçılarından Çağatay Odabaş bunun en başarılı örneklerinden birisi olarak görülmektedir. Fotoğrafın piksel mantığını çözümleyen sanatçı eserlerinde sinema filmlerinin ve dizilerin etkili sahnelerinden karakterlerin portrelerini puantilizm tekniği ile işlemektedir. Uzaktan bakıldığında realist olarak algılanan büyük boyutlardaki çalışmaları yakından bakıldığında tıpkı bir fotoğraf gibi piksellere ayrılmaktadır. Gerçeklik algısını resimlerle izleyici arasındaki mesafeye bırakan sanatçı algıda modern bir illüzyon yaratmaktadır.

Klasik dönem portrelerinde işlenen kimlik, aidiyet, statü kavramlarının yerini günümüzde estetik algı, karakter, duruş, ifade ve gerçeklik algısı almıştır. Sanatçılar sürekli bir değişim halinde olan günümüz dünyasını yansıtmaya yönelik eserler

üretmektedirler. Genel olarak sanat tarihine bakıldığında her sanatçının yaşadığı dönemi eserlerine yansıttığı görülmektedir. Günümüzde kimlik kavramının yerini dijital kimliklerin aldığını ve her şeyin dijital ortamlarda gerçekleştiği bilinmektedir. Çağdaş sanatçılar bunu eserlerinde gerçeklik kavramı üzerine giderek aktarmaya çalışmaktadırlar. Gerçeği ararken görüneni parçalara ayırarak gerçeğin en küçük parçasına yani gerçeğin ötesindeki gerçeğe ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bu parçalar tek başına bir anlam ifade etmezken bir araya geldiklerinde gerçeğin en gerçek halini yansıtmaktadırlar. Bu bağlamda izleyicide merak duygusu uyandırarak sorgulamaya yönlendirmeyi amaçlamaktadırlar.

Geleneksel sanat anlayışından uzaklaşan portre kavramı fotoğrafın icadından sonra ölümsüzleşme kavramından da uzaklaşmıştır. Günümüz sanatında portrenin kime ait olduğundan ziyade bir ifade aracı olarak kullanılmaktadır. Sanatçılar portreler ile izleyici arasında bir bağ kurmayı başarmışlardır. Kısacası portreler herkesin kendisinden bir şey bulabileceği, sorgulayabileceği ve hissedebileceği söylemler içermektedir.

3.4.Dijital Kimliklerin Portre Üzerinden İrdelenmesi

Dijital kimlik kavramı internetin gelişimiyle insan yaşamına dahil olmuştur. Geçmiş zamanlarda insanların yaşadıkları sosyal çevrede ve doğup büyüdüğü ailede kimliklerini oluşturdukları bilinmektedir. Sosyalleşip vakit geçirdikleri ortamların kim oldukları konusunda belirleyici rol oynadığı bilinmektedir. İnternet ortamlarında geliştirilen sosyal paylaşım ağları günümüzde insanların sosyalleşip vakit geçirdikleri yeni bir alan haline gelmiştir. Bu alanlarda var olabilmek için dijital bir kimlik oluşturmaları gerekmektedir. Kendilerini tanımlayan bu kimlikleri oluştururken yaş, cinsiyet, millet, dil, eğitim, meslek ve fiziksel özelliklerini gösterebilmektedirler. Günümüzde popüler bir iletişim ağı oluşturan bu mecralarda somut özelliklerin dışında görüşlerini ve fikirlerini de yansıtabilmektedirler.

Dijital kimliği, bireylere internet ortamlarında sunulan sosyal uygulamalar kapsamında kendilerini yazılı, görsel ve işitsel olarak temsil eden profiller oluşturmaları şeklinde tanımlayabiliriz. Bu profilleri oluştururken kendilerine dair ekledikleri bilgiler, fotoğraflar, katıldıkları gruplar, edindikleri arkadaşlar veya takip

ettikleri kişiler gibi alanları yönetme şekilleri ile kimliklerini yansıtmaktadırlar. Beğenilme duygusu ile yönlendirilen sosyal medya paylaşımlar üzerinden etkileşime geçme özelliği sunduğu için bireylerin kimliğini de yönlendirmektedir. Görsel olarak tercih edilen kıyafetler, hobiler, müzikler, duygu ve düşünceler, yazılı olarak belirtilen görüşler kimlik ile ilgili ipuçları vermektedir. Ancak bu paylaşımlara alınan beğeniler ya da eleştiriler bireyi yönlendirebilmektedir (Kaya, 2021, s. 1403-1419).

Sosyal ağlar özellikle gençlerin kimliklerini oluşturmaya, şekillendirmesine ve yeni kimliklerle var olmalarına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda oluşturulan kimliklerin güvenilirliği sorgulanabilmektedir. Güncel yaşamın içinde birebir iletişim kurulduğundan bireyler görsel olarak değerlendirilmektedir. Ancak internet ortamında bu durum yanılgıya sebep olabilmektedir. Çünkü sosyal ağlarda kimlik oluşturma konusu oldukça basittir ve her kesimden her yaştan bireylerin kolaylıkla yanlış bilgilerle var olabildikleri bir siber alandır. Bazı sınırlılıkları bulunsada bireylere diledikleri sayıda ve diledikleri şekilde kimlikler oluşturma imkanı sunduğundan kimlik kavramında karmaşıklığa yol açmaktadır. Bir süre sonra bireyin istediği kimlikle var olma imkanı sağlamasından dolayı sosyal ağlarda geçirilen zaman oldukça artmıştır. Diğer insanlarla rahatlıkla iletişim kurabilmek adına sosyal ağlarda popüler olan kimlikleri taklit ederek var olmaya çalışan yeni neslin kimliklerini inşa ederken gerçeklikten uzaklaştıkları ve kim oldukları ile ilgili ilerleyen zamanlarda karmaşa yaşadıkları düşünülmektedir.

Sosyal ağlar aynı zamanda bireylere kendileri ile aynı görüşleri paylaşan kişilerle arkadaşlık etme, topluluklar oluşturma ve bu topluluklarda kimliğini geliştirme imkanı sunmaktadır. Bu anlamda sosyal medya kimlik karmaşası yaratmasından ziyade kimliğin geliştirilmesi konusunda etkili olmaktadır. Bireylere sadece kendilerini değil, mesleklerini tanıtmaya, daha fazla kitleye ulaşma, reklam ya da duyuru yapma, ihtiyaca yönelik mesleklerdeki kişiler hakkında bilgi alma, yorum yapma ve iletişim kurma imkanı da sağlamaktadır. Bu nedenle başlarda sadece yeni neslin kullandığı sosyal medya her kesimden kişilere hitap etmeye başlamıştır. Gerçek hayattaki sosyal çevrenin internet ortamına taşınmış olması bireylerin sosyal medyada var olma biçimleri gerçeklikleri konusunda belirleyici olmaktadır.

Gerçeklik konusunu bir başka açıdan ele alacak olursak, teknolojik gelişmeler aynı zamanda fotoğraf ve görsel içerikli diğer uygulamalar alanında da hızla değişmiştir. Fotoğraflar üzerinde değişik efektler ve filtrelerin uygulanabilmesi hem eğlence hem de görseli kusursuzlaştırma gibi olanaklar sağlamaktadır. Fotoğraf üzerinde yapılan bu işlemler estetik algıyı üzerine tasarlanmıştır. Bireylerin kendilerini bu efektler aracılığıyla diledikleri gibi yansıtma, kusurları kapatma ya da beğenmedikleri yerleri düzenleyebilmeleri görsel algının yönünü değiştirmiştir. Canlı renkler, kusursuz fotoğraflar, ve eğlenceli yaşamların yansıtıldığı sosyal medyanın tüm dünya da yaygınlaşması ile estetik algı yeni bir boyut kazanmıştır. Bu algının sanata yansımaları kaçınılmaz olmuştur.

Dijital çağ olarak değerlendirilen 2000'li yıllar, teknolojinin hiç olmadığı bir hızda ilerlediği sosyokültürel alanda etkili bir değişim dönemi olarak tanımlanabilir (Kavut, 2021, s. 48-55). İlk olarak Popüler Sanat eserlerinde görülmeye başlayan canlı renkler ve eğlenceli yaşamın yansımaları dijital hayata geçişle daha da geliştirilmiş ve yaygınlaşmıştır. Sosyal medyada kullanılan efektler, emojiler, renkli ve illüstratif etkiler resim sanatında kullanılmaktadır. Günümüz sanatçıları irdelediğimizde özellikle portre resmine yansımaları görülmektedir. Kullanılan kadrajlar, canlı renkler, aksesuarlarla resmedilen efektif portreler sosyal medya kimliklerini yansıtmaktadırlar.

Yeni neslin yaşam şekillerinde gözlemlenen giyim tarzları, renkli saçlar, piercingler, aksesuarlar, sosyal medyada verdikleri pozlar resim sanatında sıkça kullanılmaktadır. Sosyal medyanın resim sanatındaki etkisi sadece eserlerin izlenebilir olması ya da sanatçıların eserlerini daha fazla kitleye ulaştırmasının ötesinde popüler olan tarzları resmetmesi olarak değerlendirilmektedir. Dijital kimliklerin ortaya çıkmasının gerçek kimlik kavramını geri planda bıraktığı gibi resim sanatında portre resmi denilince bir duygu, düşünce ya da ifadeyi betimlemesi beklenirken daha çok dönemin insanlarını ve yaşam tarzlarını yansıtan eserlere dönüşmesi kaçınılmaz olmuştur.

3.5.Piksel Art ve Pikselleştirme

Piksel sanatı ilk olarak dijital görüntüde ortaya çıkmıştır. Genellikle dijital görsellerin renk geçişlerini yumuşatma ve görsel kalitesini arttırmak amacıyla

çözünürlüğü yükseltme anlamına gelen kontrol edilebilir en küçük parçacık olarak tanımlanmaktadır. Piksel sanatının ilk olarak iki boyutlu grafik oyunları ile ortaya çıktığı ve piksel teriminin 1982 yılında Adele Goldberg ve Robert Flegal tarafından ilk kez yayınlandığı bilinmektedir. Tarihçesi Mezopotamya’da ortaya çıkan ilk mozaiklere kadar dayandırılmaktadır. Ancak dijital anlamda ilk örneği 1957 yılında Russell Kirsch tarafından 176 x 176 piksel ölçülerindeki dijital fotoğraf olarak bilinmektedir. Daha sonrasında görüntü işleme ve video kodlama alanında gelişimine devam etmektedir (Din & Kheshen, 2021, s. 142-156).

1990’lı yıllarda teknolojinin görüntüleme cihazları ve baskı üzerine gelişimi üç boyutlu grafiklerin ve dijital görsellerin alt yapılarını oluşturmuştur. Bu süreç grafik sanatçıları açısından yeni bir dönemin başlangıcı olarak değerlendirilmektedir. Akıllı telefonların ve tabletlerin de icadıyla grafik sanatlarının önlenemez yaygınlaşması piksel sanatının önünü açmıştır. Günümüzde hala dijital görselleştirme ve pikselleştirme tekniklerinin bir sanat dalı olup olmadığı tartışılmaktadır (Ünlüer, 2017, s. 211-223).

Pikselleştirme çok yeni bir kavram olmasına rağmen günümüze kadar epey geliştirildiği, çeşitli sanat dallarında kullanılmaya başlandığı ve gelişim sürecinin hala devam ettiği görülmektedir. Piksel tekniğinin daha önce sanat alanlarında kullanılmamış olması yeni tasarımlar ve denemeler yapan sanatçılar için yeni bir ortam yaratmıştır. Sanatçılara özellikle renkleri taklit ederek tasarımlarında detayları daha etkili bir şekilde yansıtma olanağı sağlayan piksel tekniği başarılı çağdaş sanat eserlerinin üretilmesinin zeminini hazırlamıştır. Günümüzde bilgisayar teknolojisinin devrim yaratması bazı sanatçılara ilham kaynağı olmuştur. Bu teknik sadece dijital alanda değil geleneksel sanat alanlarında da kullanılmaya başlanmıştır.

Piksel sanatının en belirgin özelliklerinden biri görseli oluşturan kişinin her bir pikseli bilinçli ve kontrollü bir şekilde yerleştirmesidir. Görselde kullanılan renklerin çeşitliliği teknoloji geliştikçe hem dijital hem de geleneksel alanda gelişim göstermektedir. Bu bağlamda ortaya çıkan görselin kalitesi, boyutu ve detayları gerçeklik kavramına yaklaşmaktadır.

Özellikle fotoğrafın icadından sonra görsel alandaki teknolojik gelişmeler görselin en gerçek halini yansıtmak amacıyla çözünürlük seviyelerini yükseltmek üzerine gelişimini sürdürmektedir. Piksel sayısının artırılması görsellerin en küçük detaylarının kusursuz ve gerçeğe en yakın halini yansıtmalarına olanak sağlamıştır. Keskin hatların yumuşatılarak boyut kavramını doğal bir görünümde görselin en gerçek hali ile sunmayı amaçlamışlardır. Bu amaç diğer sanat dallarına olduğu gibi resim sanatına da yansımıştır.

Modelden ya da manzaradan çalışan ressamlar fotoğraftan yararlanmaya başlamışlardır. İlk olarak fotografik etkileri yakalamaya çalışan hipergerçekçi çalışmaların ortaya çıktığı bilinmektedir. Sonrasında gerçeklik kavramı üzerine giderek en gerçek halini yansıtmak amacıyla dijital görsellerin mekanik yapısından yararlanmaya başlamışlardır. Piksel sanatının gelişiminde puantilizm tekniğinin de etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu tarzdaki çalışmalar izleyicinin algısını yönlendiremeye ve görselin canlılığını en küçük parçalara ayırarak hissettirmeyi amaçlamaktadır. Bunu başarılı bir şekilde çözümleyerek çalışmalarına yansıtan Chuck Close, portrelerinde pikselleme tekniğini kullanarak yüzü parçalara ayırmış ve bu parçalara uygun renklerde soyut şekiller yerleştirerek fotoğrafın donuk görüntüsünden çıkarmayı başarmıştır. Günümüzde piksel tekniğini farklı şekillerde yorumlayarak kendilerine özgü tarzda sanatına yansıtan çağdaş sanatçıların sayısı oldukça artmıştır (Ünlüer, 2017, s. 211-223).

4.BÖLÜM: SANATÇI VE ESERLERİ ÜZERİNDEN İNCELEMELER

4.1.Chuck Close

5 haziran 1940 yılında Washington’ da dünyaya gelen Amerikalı fotorealist ressam sanat eğitimini Washington Üniversitesinde ve yüksek lisansını da Yale Üniversitesinde tamamlamıştır. 21 Ağustos 2021 yılında vefat etmiştir. Gezdiği müzelerden ve orada gördüğü Jackson Pollock eserinden çok etkilenmiştir. Buna rağmen maddi durumu kötü olduğundan sanatını reklam piyasasına yönelik kullanmış ve para kazanmayı amaçlamıştır. İki yıl içerisinde sanata dair fikirleri değişen sanatçı Washington Üniversitesine girmeye hak kazanmış ve Yale Üniversitesinde master derecesini birincilikle tamamlamıştır (Messina & Redmond, 2021).

1960 yıllarından bugüne genellikle ünlü insanları resmetmiştir. 1960’ ların sonu 1970’ lerin başında Amerika’ da ortaya çıkan fotorealizm akımından etkilenen sanatçı bu yönde eserler üretmiştir. Teknik olarak klasik realizme yakın olan ancak fotoğraf ve görüntü aktarım cihazları kullanarak gerçekçilik derecesi yüksek eserler üretmiştir. Fotogerçekçilik olarak adlandırılan, tıpkı bir fotoğraf karesi gibi görünen bu eserler Pop Art sanat akımının devamı olarak bilinmektedir. Konu olarak popüler kültür öğeleri içermektedirler.

Ünlü insanları resmetmesine rağmen sipariş almayı reddeden Chuck Close, ‘kendisinin portresini isteyecek kadar kibirli olan insanlar kusurlarının kapatılmasını da isteyeceklerdir’ diyerek sebebini açıklamıştır. Çalışmalarında benekleri, kılları, kırışıklıkları, burun yapılarını tüm detaylarıyla yansıtmıştır. Yüzün ana bölgelerini bazen bulanık bırakarak detaylara dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Chuck Close’ nin prosopagnozisi yani yüzleri tanımasına engel olan nörolojik bir rahatsızlığı vardı. Buna rağmen detaylara odaklanma yeteneği izleyicileri oldukça etkilemektedir (Hylton, 2016).

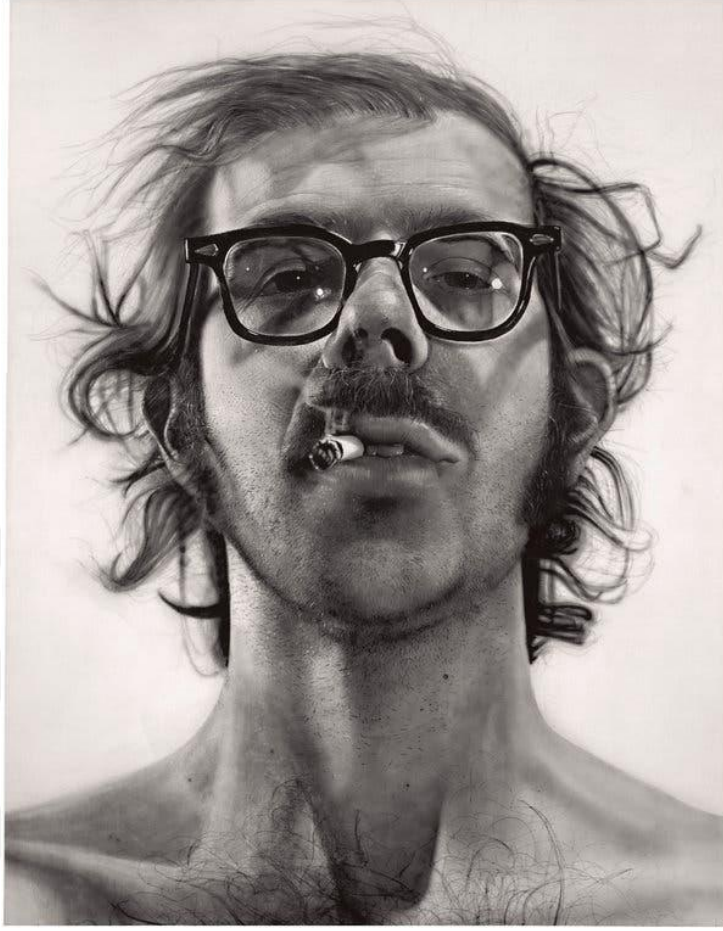
1988 yılında geçirdiği omurilik rahatsızlığı nedeniyle dört uzvunu da kullanamadığı bir felç geçirmiştir. Buna rağmen bir süre tedavi gördükten sonra dişlerinin arasına sıkıştırdığı fırça ile resim yapmaya devam etmiştir. Zaman içerisinde kısmen hareket yetisini kazanan sanatçı özel teknolojik tutma aparatları ile resim

yaparken ellerini kullanabilmiştir. Günümüzde ise tuvalini de rahatça hareket ettirebildiği elektrikli bir şövale düzeneği kullanarak çalışmalarına devam etmektedir (Messina & Redmond, 2021).

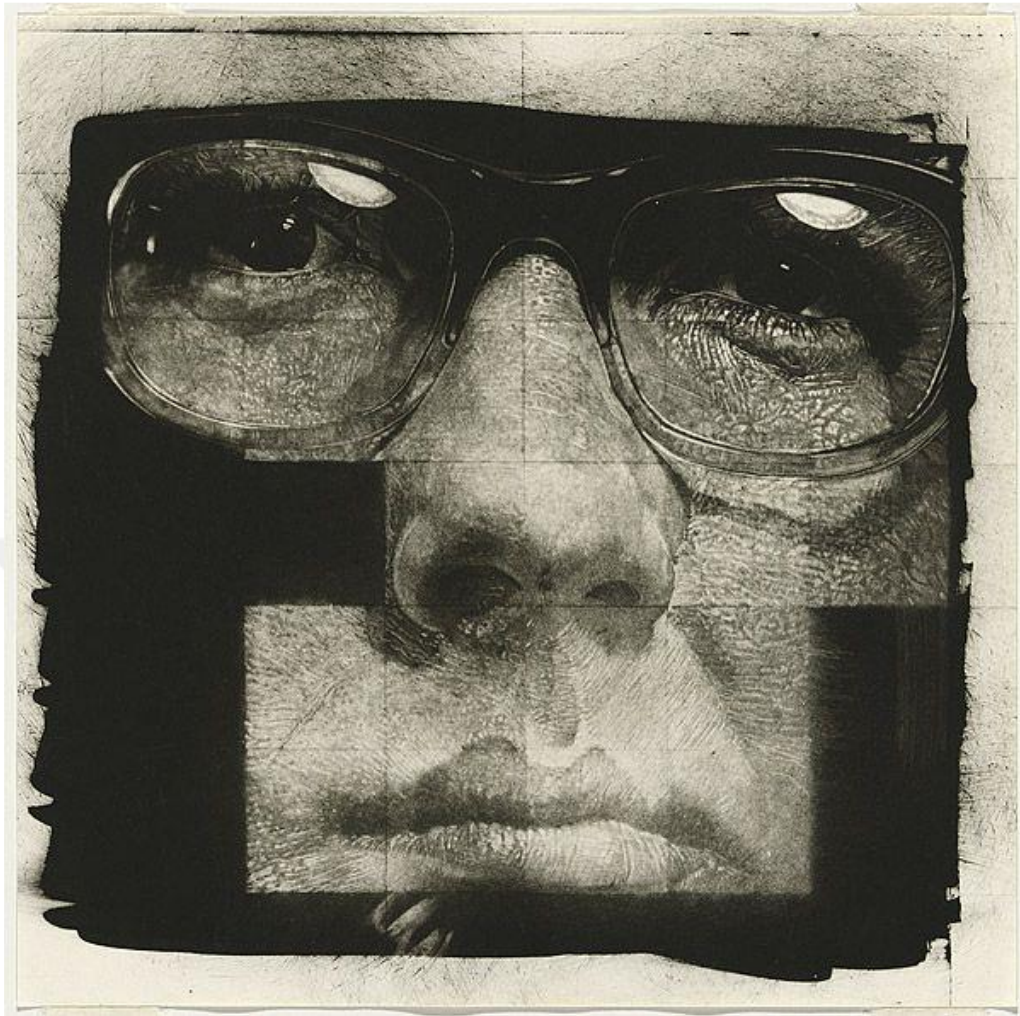
Resim 12: Chuck Close, "Büyük Nü", 297,2x643,9 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1967. (http://chuckclose.com/work002_003.html, Erişim tarihi: 02.01.2021)

Sanat hayatının ilk yıllarında yöntem konusunda sürekli değişimler gösteren sanatçı fotoğrafı resim aracı olarak kullanmaya başladığından beri Fotorealist eserler üretmeye başlamıştır. Bu alanda çıkış noktası bir önceki Pop Art döneminde fotoğrafın kullanılması ve Andy Warhol'dan etkilenmesidir. Sonralarında ise fotoğraflar resimlere dönüşmeye başlamış ve objenin gerçekliğinin ötesine geçer hale gelmiştir. Böylece konuların en zorlayıcısı olarak gördüğü insan yüzlerine yönelmiştir. 1967 yılında yaptığı "Büyük Nü" isimli çalışması fotoğraftan yaptığı ilk büyük siyah-beyaz çalışması olarak bilinmektedir (Harrison, 2004).

Resim 13: Chuck Close, "Büyük Otoportre", 273,1x212,1 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 1967-1968. (<https://www.arttv.com.tr/yazi/bir-hiperrealisti-kaybettik-chuck-close-artk-muzelerde-yasayacak-yazan-seylan-kandak>, Erişim tarihi: 02.01.2021)

1968 yılında yapmış olduğu ve günümüzde ikonlaşan “Büyük Otoportre” sini Walkera Sanat Merkezine satmıştır ve bu onun satılan ilk resmi olarak bilinmektedir. Aynı yıl “Büyük Otoportre” de dahil olmak üzere toplam 8 adet siyah-beyaz resim yapmıştır. Sonrasında Fotogerçekçilik akımının ortaya çıkması ve tanıtılmasında bir araya gelen sanatçıların “Fotogerçekçi Ressamlar” sergisinde yer aldığı bilinmektedir (Akkaya, 2017, s. 31-39).

Resim 14: Chuck Close, "Keith Mezzotint Detay", 55,9x43,2 cm, Grafik Kağıdı Üzerine Mürekkep ve Kurşun Kalem, 1972. (<https://tr.pinterest.com/pin/chuck-close-and-crown-point-press-prints-and-processes--271975264967590405/>, Erişim tarihi: 02.01.2021)

Çalışmalarında kullandığı kareleme sisteminden yola çıkarak geliştirdiği her biri soyut şekillerden oluşan karelerle pikselleştirme yöntemini keşfettiği bilinmektedir. Kareleme yöntemini eserlerini oluşturmada altyapı olarak kullanan sanatçı resmin parçası haline gelen bu kareleri resmin bütününe zarar vermeden ve resmi bölen parçaları gizlemeden gelişen yaratım süreci olarak değerlendirmektedir. Bu süreçten sonra Chuck Close, Fotorealist ya da hiperrealist gibi akımlarla sınırlandırılmamaktadır.

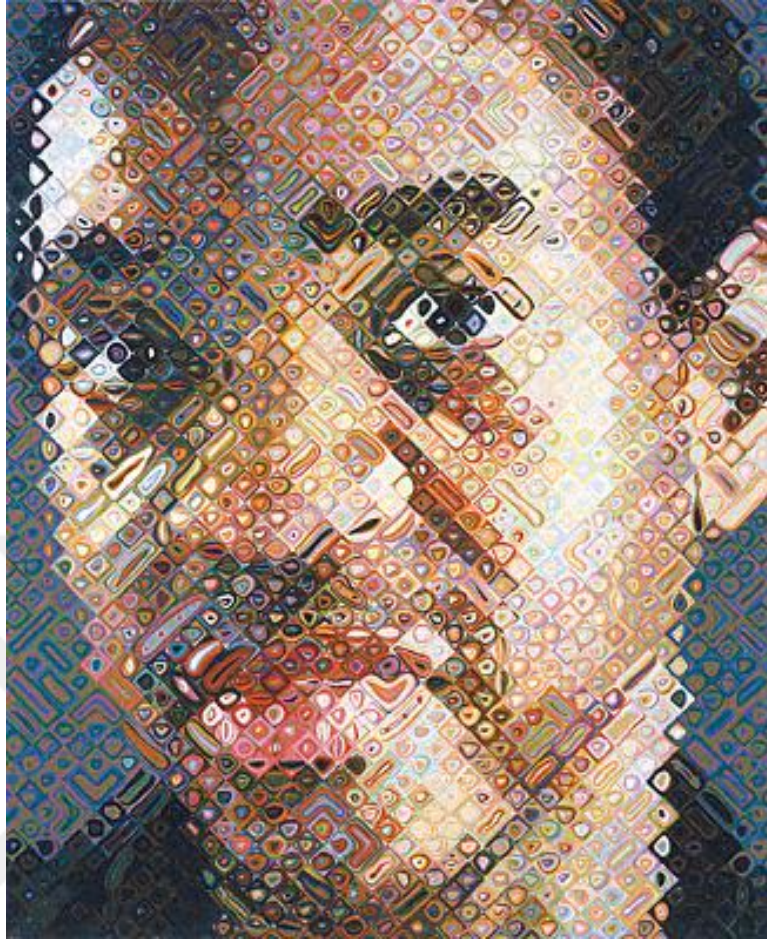

Resim 15: Chuck Close, "Mark", 274,3x213,4 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 1978-1979.
(<http://chuckclose.com/work075.html>, Erişim tarihi: 02.01.2021)

Resim 16: Chuck Close, "Mark", 53x40 cm, Kağıt Üzerine Suluboya, 1978.
(<https://www.artsy.net/artwork/chuck-close-mark>, Erişim tarihi: 02.01.2021)

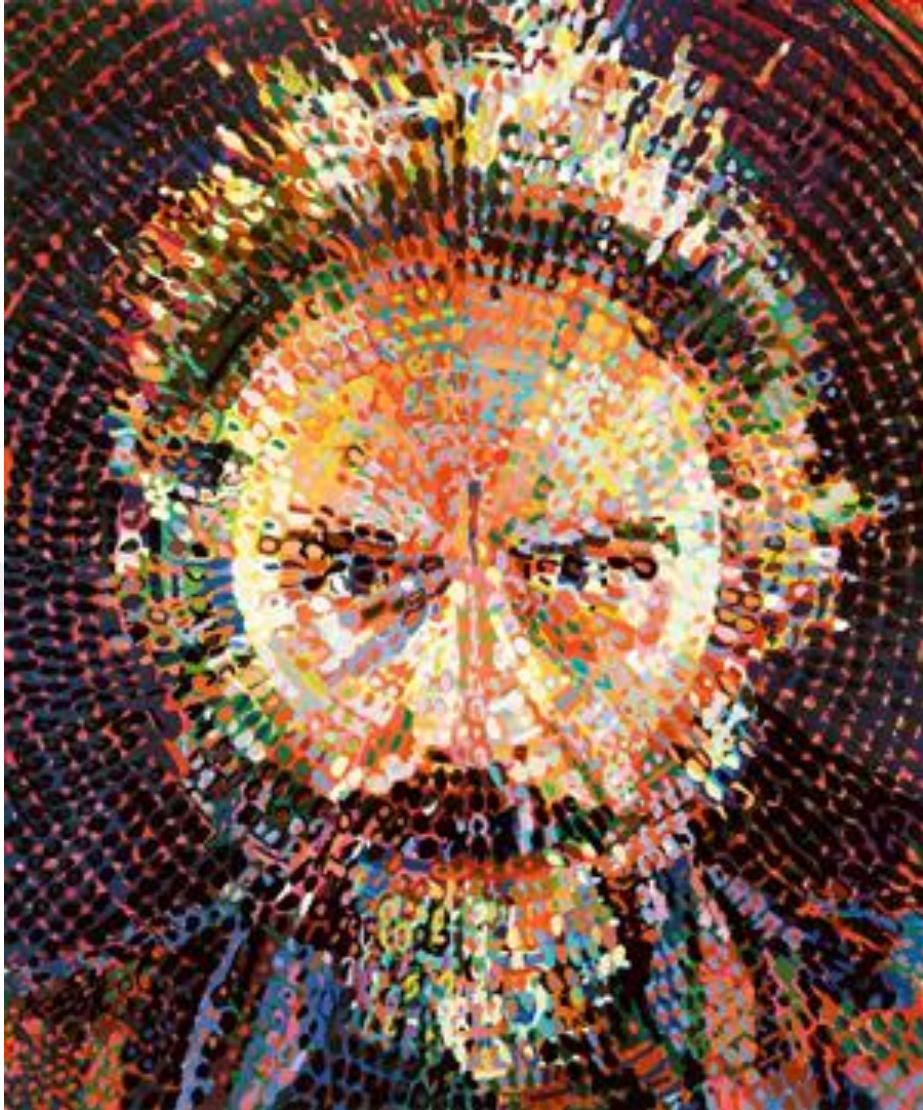
Close'nin çalışma metodunun en saf açıklamasının örneği sayılabilecek eseri Mark Greenwold portresidir. Sanatçı portre serisinin önemli resimlerinden biri olan bu eserinde fotoğrafı birebir parçalara ayırarak resmettiği görülmektedir. Fotoğraflar resmin bir malzemesi olduktan sonra her biri kendi içinde birer imge olan kareler artık gerçeklikten simülasyon gerçekliğine dönüşmüşlerdir. Günümüzde simülasyon gerçekliği olarak değerlendirilmektedir.

Chuck Close sanatını ifade ederken her zaman gerçekliğin içindeki yapaylıkla ilgilendiği görülmektedir. Yapay gerçekliğin yerini alan ve daha gerçekçi görünen Simülasyon Hipergerçekçiliği üzerine araştırmalar yaparak bu yönde eserlerini ürettiği bilinmektedir.

Resim 17: Chuck Close, "Lyle", 259,1x213,4 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1999.
(<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRLHOrG1CPF84Sm3dQ9-EUTym6Ftjr6S4DBwgz9CGkMYACJ0kQGNhLCvZZQbocQnjc1c4c&usqp=CAU>, Erişim tarihi: 02.01.2021)

Teknolojinin sağladığı olanakları her anlamda kullanan sanatçı, objektif aracılığıyla elde ettiği verileri resimlerine uygulamış, alışlagelmiş realist ressamların aksine işlediği konuları önemsememiş sadece aktarma biçimiyle ilgilenmiştir. Aktarma biçimlerini denediği süreçte fotoğrafları parçalara ayırırken piksel renklerin soyut şekillerini keşfettiği bilinmektedir. Bu bağlamda gerçekliğin derinine inerek parçalara ayırdığı resimlerinde birbirinden bağımsız soyut şekillerin en küçük parçacıklarını oluşturduğu görülmektedir. Hipergeçeklik ve soyut kavramlarını bir arada kullanarak eserlerinde gerçeklik algısı üzerine yaratımlarını sürdürmüştür.

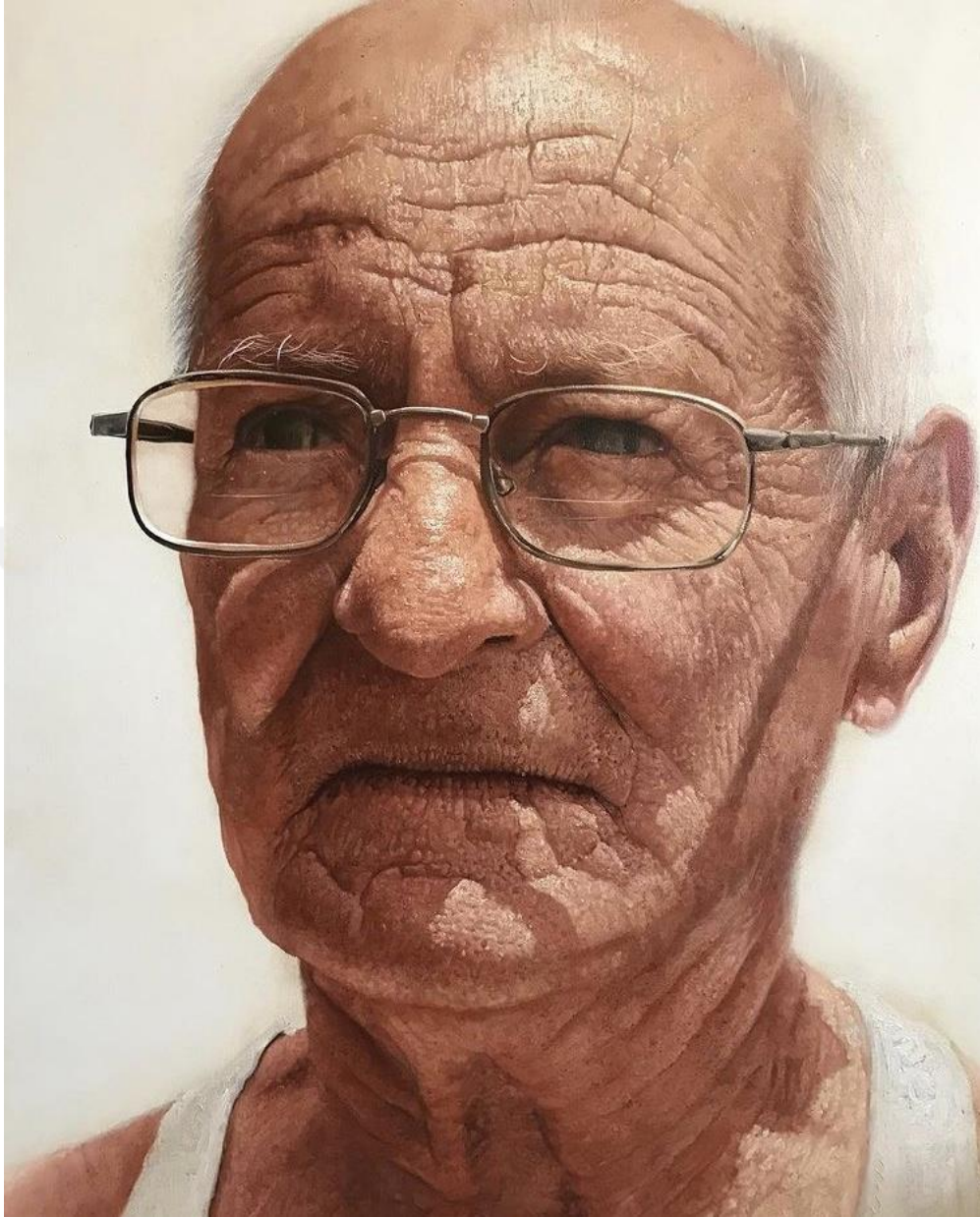
Resim 18: Chuck Close, "Lucas II", 91,4x76,2 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1987.
(<https://www.artsy.net/artwork/chuck-close-lucas-6>, Erişim tarihi: 02.01.2021)

1987 yılında yaptığı Lucas tablosu diğerlerinden farklı olarak tuvalin ortasında bir odak noktasının etrafında dairesel olarak dağılmaktadır. Gözlerinin ortasından dağılan bu dairelerin dikkati gözlere çektiği görülmektedir. Bakıldığında bir patlama hissi uyandıran resimde renklerin dışa doğru piksellere benzeyen soyut şekillerle dağılması bir illüzyon etkisi yaratmaktadır. Adeta varlığın gerçekliğini vurgulamak istercesine dikkat çekmeye çalıştığı odak noktasına gözlerinizi sabitlediğinizde bir düşünceyi görmenizi sağlamaya çalıştığı hissi yaratmaktadır. İnsan zihninin algısına

yönelik bu illüzyon oyunu gerçeklik kavramı üzerine kuruludur. Fotoğraftan yola çıkarak geldiği noktada bütünün parçalarını matematiksel olarak ayırması fotoğraftan daha ileri bir simülasyon etkisi yakalamasının temelini oluşturmuştur. Fotoğrafın kişiyi ya da anı yakalayıp dondurmasının ötesine geçerek eserlerinde hareketli görme biçimleri sunmaktadır.

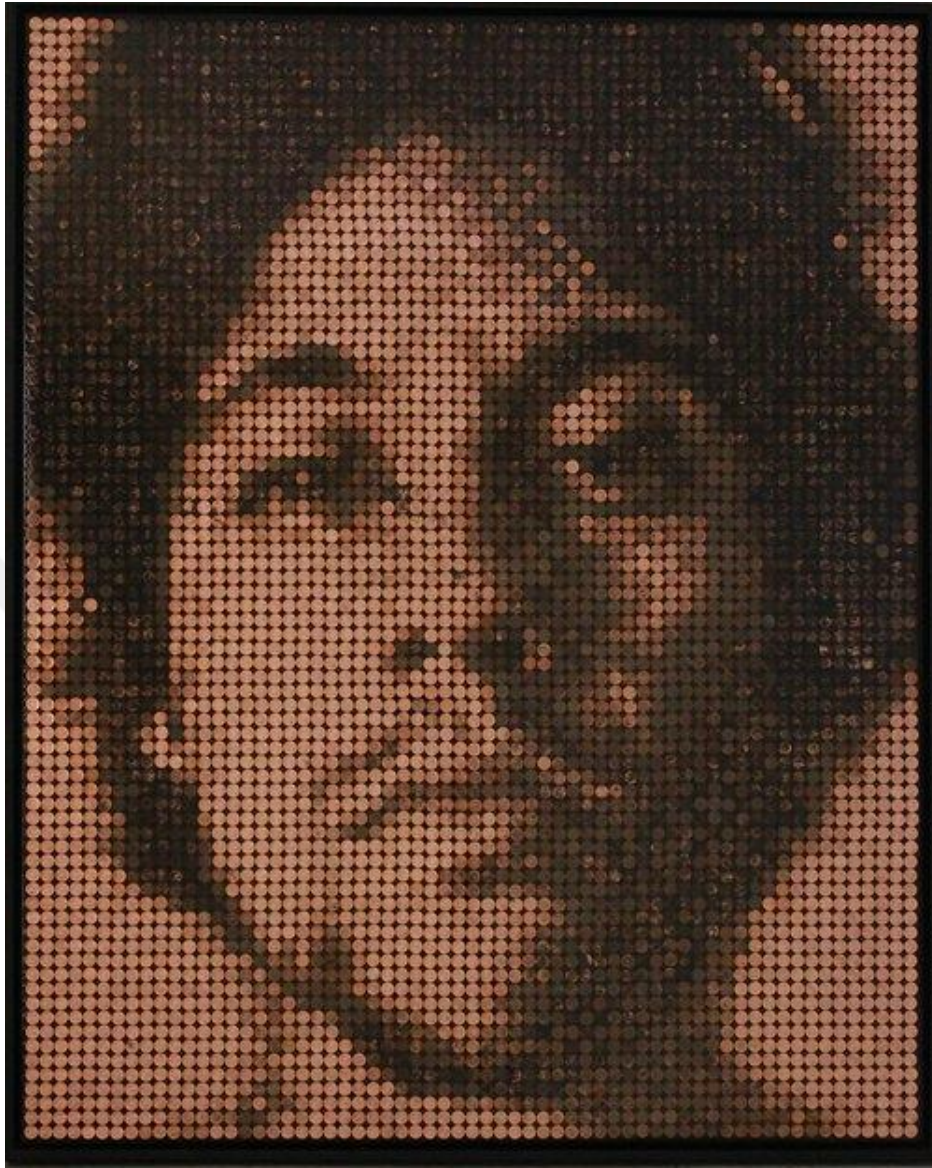
4.2.Darian Rodriguez Mederos

Darian Rodriguez Mederos 1992 yılında Küba’da doğmuştur. Santa Clara’da bir sanat okulunda eğitim gören sanatçı çoğunlukla insan yüzlerine odaklandığı ve çözümlemeye çalıştığı açıkça görülmektedir. İnsanların yüzlerindeki ışığa ve gözlerindeki ifadeye dikkat çekmeye çalışan sanatçı duyguların yansıtılması konusunu fotogerçekçi bir yaklaşımla ele almıştır. Yüzün doğal yapısını bozmadan gerçekçi olanı yakalamaya çabalamış ve sanat çevresinde hem gerçekçi hem de fotogerçekçi alanda başarılı olarak değerlendirilen eserler üretmiştir. Günümüzde sanat hayatına Miami’de devam etmektedir (Gallant, 2017).

Resim 19: Dairan Rodriguez Mederos, "Meet My Grandpa", 30x40 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2017. (<https://www.instagram.com/p/BPnb78mg9l7/>, Erişim tarihi: 18.03.2022)

Duygu ve anlam yüklü olan insan yüzlerinin tecrübelerini yansıtmayı amaçlarken aslında gizemli taraflarının da olduğunu eserlerinde hissettirmeye çalışmaktadır. İfadelerin insanların ortak noktası olduğunu ve bunun her milletten, her yaştan, her kültürden insanın yüzüne aynı şekilde yansıdığını düşünerek eserlerini ürettiği bilinmektedir (Mederos, 2020).

Resim 20: Darian Rodriguez Mederos, "Otoportre", 154,9x127 cm, Karışık Medya, 2017.
(<https://www.instagram.com/p/BSmC8igjZh/>, Erişim tarihi: 18.03.2022)

Eserlerinin üretiminde değişik materyallerden yararlanan Mederos, 2017 yılında yaptığı oto-portresini ahşap çerçeve üzerine 5040 peni kullanarak ortaya koymuştur. İngiliz para birimi olan peni, İngiltere'nin en küçük madeni parası olarak bilinmektedir. Peniler bakırdan üretildiği için zamanla renk değiştirdiği bilinmektedir. Bu kahve tonlarındaki madeni paraları koyuluk ve açıklık değerlerine göre yerleştirerek oto-portresini oluşturmuştur (Mederos, 2020).

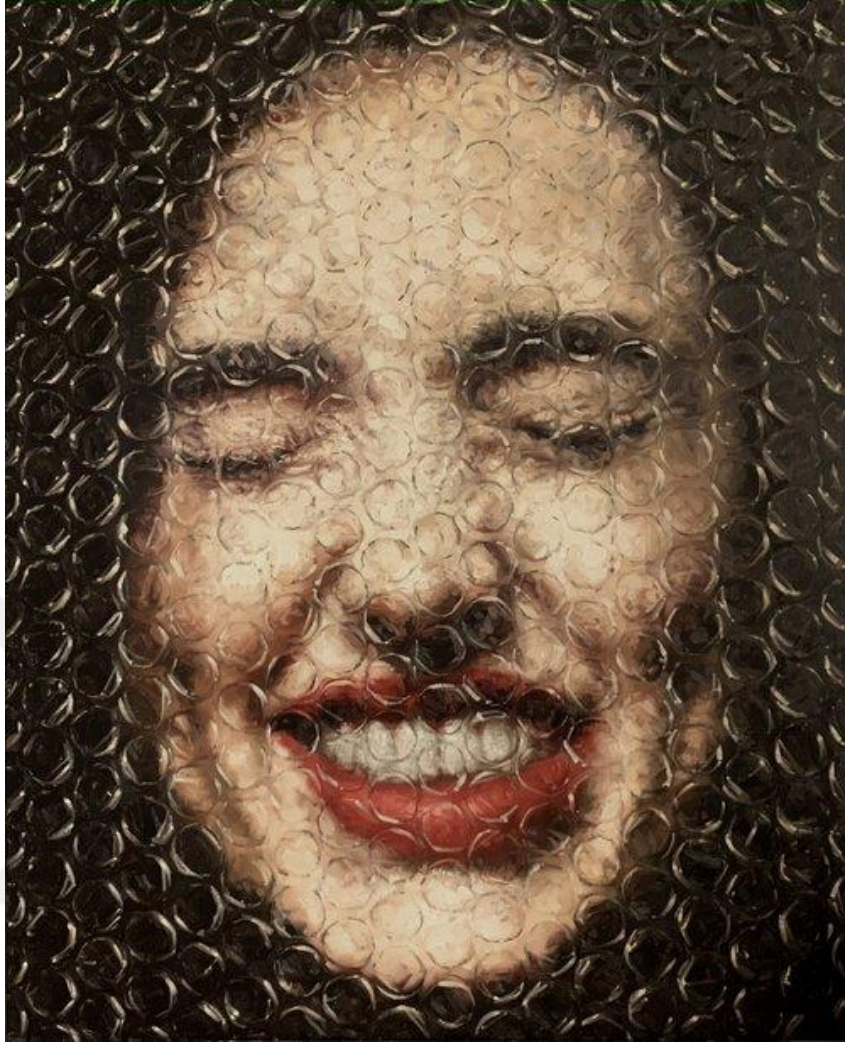
Resim 21: Darian Rodriguez Mederos, "The Ancestors", 101,6x76,2 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2020. (<https://www.condecontemporary.com/darian-mederos>, Erişim tarihi: 18.03.2022)

“Obscura” serisi ile fotogerçekçi olarak başladığı çalışmalarına farklı bir boyut kazandırarak soyutlamaya yöneldiği görülmektedir. Resimlerin ön kadrajında kullandığı şeffaf balonlu ambalaj plastiği ışığı yansıtarak arkadaki görüntüyü bozmaktadır. Tuvalere yakından bakıldığında kısa çizgiler, geometrik şekiller ve işaretlerden oluşan soyut bir resim görülmektedir. Ancak tuvalden uzaklaştıkça netleşen görüntüler resmedilen yüzler, detayların zenginliği ve ifadeler fotogerçekçi seviyede tanımlanmaya başlamaktadır. Böylelikle izleyici ile resimleri arasındaki mesafeye göre hem soyut hem de fotogerçekçi olarak yorumlanabilen eserleri fotogerçekçi soyutlama olarak değerlendirilmektedir (Berra, 2022).

Resim 22: Darian Rodriguez Mederos, "Sophia With Yellow Glasses", 182,8x152,4 cm, Keten Üzerine Yağlıboya, 2020. (<https://www.instagram.com/p/B8mlUI5hAPp/>, Erişim tarihi: 18.03.2022)

Portrelerin genellikle detay açısından zenginleştirilmiş aksesuarlara süslenmiş olduğu görülmektedir. İlk olarak fotogerçekçi tarzı ile tanınan sanatçı, duyguları ve kimlikleri tanımlama açısından ifadeleri etkili bir biçimde yansıtmıştır. Zamanla portreleri geliştirmiş ve kimlik konusu üzerine çalışarak insanların özündeki kimliğini belli bir mesafeden sunmayı amaçlamıştır. Sürekli olarak kendini geliştiren ve yeni üsluplar keşfederek ilerleyen sanatçının “Obscura” serisinde izleyicilerle portreleri arasına bu mesafeyi koymayı başardığı görülmektedir. (Mederos, 2020).

Resim 23: Darian Rodriguez Mederos, "Smile", 152,4x121,9 cm, Keten Üzerine Yağlıboya, 2021. (<https://www.instagram.com/p/CJyjZEjLCKF/>, Erişim tarihi: 18.03.2022)

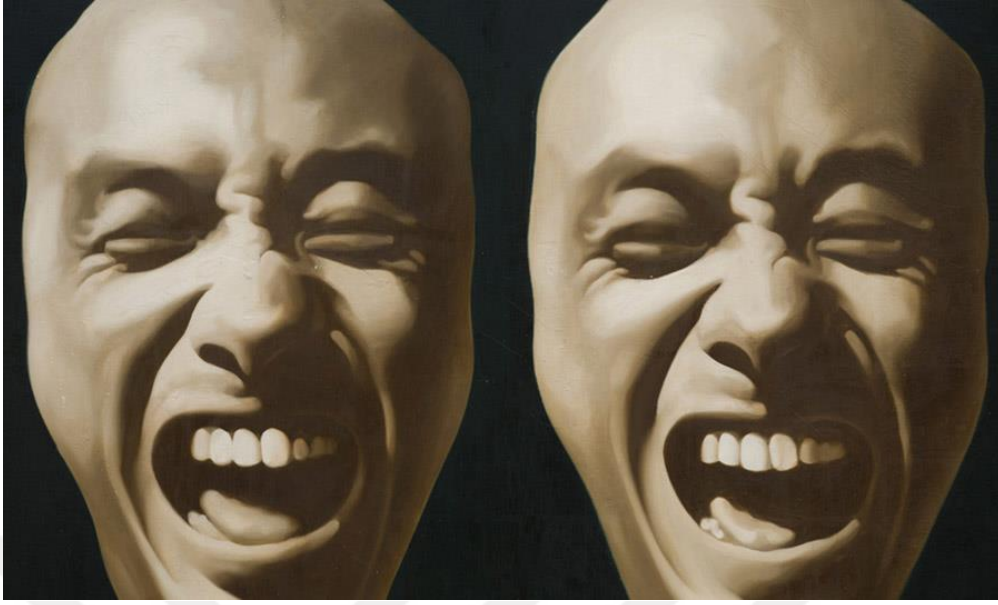
Yalnızca belli bir mesafeden bakıldığında portrelere odaklanıldığı görülmektedir. Bir şeyin içinden ya da arkasından bakmak pek çok sanatçının kullandığı bir yöntemdir. Eseri daha ilgi çekici kılmak için izleyici ile arasına bir engel koymak eserin kolay ulaşılır olmasını engellemekte ve izleyiciyi düşünmeye sevk etmektedir. Sanatçıların genellikle eseri ile izleyiciye aktarmaya çalıştıkları mesajın sorgulanması ve yorumlanabilmesini arzuladığı bilinmektedir. Darian Mederos bunu kendi tarzında etkili bir biçimde sunmanın dahice bir yöntemini keşfetmiştir. Balonlu plastiklerin arkasına gizlediği portrelerin bulanık kimlikleri ve duygularını sadece belli bir mesafeden anlaşılır kılması benzersiz bir seri ortaya koymaktadır (Fuggetti, 2019).

Portreleri balonlu naylonun arkasına gizlerken fotogerçekçi bir yaklaşımla piksel boyama tekniğini bir arada kullandığı görülmektedir. Her biri kendi öznelliğini koruyan soyut baloncuklar bir araya geldiklerinde fotogerçekçi bir resim ortaya koymaktadır. Birbirine karışan iki katman olarak kurguladığı resimleri konulara odaklanmak için kullanılan bir mercek gibi algılanmaktadır (Gusev, 2018).

Resimlerinde ön arka, uzak yakın ilişkisinden doğan zıtlıkları dahi bir yöntemle bulanık ve net olmak üzere iki katmanda birleştirerek kimliğin doğasına uygun bir biçimde yansıtmayı başardığı görülmektedir. İnsanoğlu kimliğinde bu ifadelerin hepsini barındırmaktadır. İlk bakışta görünen yüzü ve görünmeyen yüzü, mesafeli ya da samimi duyguları, net karakterleri ve bulanık yani değişken karakterleri olarak yorumlanabilmektedir. İnsan ilişkilerinde yakın hissettiğimiz insanlara samimi duygular beslediğimizde bütünü görmekte zorlanırız. Ancak belli bir mesafeye çekildiğimizde kimliğine dair daha gerçekçi fikirler edinebiliriz tıpkı Mederos'un resimlerinde olduğu gibi.

4.3.Yue Minjun

Yue Minjun, 1962 yılında Çin'in Daqing şehrinde dünyaya gelmiştir. 1980 yılında liseden mezun olmuş ve Hebei Normal Üniversitesi'nde ressam, heykeltıraş ve matbaa üzerine eğitimini tamamlamıştır. Sonrasında çeşitli şirketlerde elektrikçi olarak çalışmaya başlamış ancak, resme olan ilgisinden dolayı bir taraftan çalışma arkadaşlarının portrelerini yapmış diğer taraftan iş hayatını sürdürmüştür. Ailesinin iş hayatından dolayı çeşitli bölgeler arasında sürekli bir taşınma durumunda kalan Minjun, 1989 yılında Pekin'de ziyaret ettiği bir sergide, kendi gülüşünü resmeden sanatçı Geng Jianyi'nin oto-portresinden etkilenmiştir. Günümüzde Alaycı Gerçeklik hareketinin çok önemli bir üyesi olarak bilinen Yue Minjun, aynı zamanda heykel, suluboya, baskı gibi pek çok alanda eser üretmiştir. (Beyer, 2011).

Resim 24: Geng Jianyi, "İkinci Devlet", 130x196 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1987. (<https://www.frieze.com/article/pioneering-chinese-artist-geng-jianyi-dies-age-55>, Erişim tarihi: 14.03.2022)

Yue Minjun, ilk olarak 1999 yılında 48. Venedik Bienali'ne katılmıştır. Bienal'de yoğun ilgi gören sanatçı dünya çapında tanınmaya başlamış ve çok sayıda sergiye katılmıştır. 2004 yılında ise Gwangju ve Şanghay Bienali dahil olmak üzere önemli uluslararası sanat etkinliklerine katılarak dünya sanatında yerini almıştır (Dyan, 2021).

Dönem olarak bakıldığında 90'lar, Çin'de eski düşüncelerin yıkıldığı modern sanat devriminin yaşandığı bir süreçtir. O dönemlerde Yue Minjun'un eserleri Alaycı Gerçeklik hareketinin içinde yorumlansa da resimlerinde kullandığı renkler ve abartılı betimleme biçimlerine bakıldığında Pop Art ve Sürrealizm'den etkilendiği görülmektedir. Oto-portresini yaratıcı bir şekilde ele alan sanatçı kocaman gülüşüyle sadece alaycılık değil eleştirel bir duruş sergilemektedir. Aslında dünyayı anlamlandırmaya çalıştığını ve eserlerinde saçma veya alaycı bir şey olmadığını belirten sanatçı alaycılık etiketini reddetmektedir. Tiananmen Meydanı'nda protestocuların öldürülmesine sebep olan kısıtlayıcı rejime tanık olduğu için o yıllarda Çin'de meydana gelen toplumsal değişiklikleri anlamlandırmak için sanatını kullanmaya başlamıştır. (Goldstein, 2019).

Resim 25: Yue Minjun, "İnfaz", 150x300 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1995.
(<https://istansanat.wordpress.com/2013/08/22/yue-minjun-infaz/>, Erişim tarihi: 14.03.2022)

İlk bakıldığında Goya'nın, "3 Mayıs" tablosuna benzeyen bu çalışmasında, aynı figürün dört benzer versiyonunu oto-portresini kullanarak kocaman gülüşleri ve gülmekten kapanmış gözlerle sanki gerçeklere gözümüzü kapattığımızı vurgulamak ister gibi ve çıplak bir şekilde resmetmiştir. Simultane tekniğinde olduğu gibi zamanın farklı anlarını yansıtmaktadır ve sanal bir gerçeklik algısı yaratmaktadır. Atış pozisyonunda olan diğer dört figürün ise arkası dönük olmasına rağmen benzer figürler olduğu hissediliyor ve ellerinde silah bulunmamaktadır. Buradaki mesaj aslında hem kurban hem de fail rolünü taşımamız olarak yorumlanabilir. Sol tarafta bize dönük olan figürün ise kendisi olduğu imajını yaratmaktadır ve alaycı gülüşüyle eleştirmektedir. Bu tablo gerçek anlamda bir infaz olmayıp konuya ilişkin eleştirel bir eserdir ve Çin sanatının en pahalı eseri niteliği taşımaktadır. (Sülek, 2013).

Resim 26: Yue Minjun, "Her Yerde", 105x139 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2002.
(<https://www.operagallery.com/artist/yue-minjun>, Erişim tarihi: 14.03.2022)

Yue Minjun'un eserleri mizahi ve sempatik oluşunun yanı sıra gerçekliği, toplumsal konular üzerinden sorgulayan ve eleştiren eserlerdir. İnternet kullanımının artmasıyla modern zamanın problemi olan ruhsal yalnızlaşmaya ironik bir gönderme olarak da tanımlanmaktadır. Ruhsal yalnızlaşma psikolojinin önemli konularından biridir ve pek çok alanda çeşitli yaklaşımlarla ele alınmaktadır. En temeli olan varoluşçu yaklaşım, yalnızlığın tıpkı ölüm gerçeği gibi temel bir konu olduğunun kabul edilmesi gerektiğini ve yalnızlığı kabul eden insanların daha güçlü karakterlere sahip bireyler olduğunu savunmaktadır. Bilişsel yaklaşım ise, iletişimin insanın temel ihtiyacı olduğunu ve yalnızlık yaşamalarının nedeninin olumsuz düşüncelerine, bakış açılarına ve sosyal ilişkilerinde kendilerini yetersiz hissetmelerine bağlı olduğunu savunmaktadır (Dağlı & Gündüz, 2017, s. 339-357).

Resim 27: Yue Minjun, "Mantar Bulutu", 300x220 cm, Tuval Üzerine Akrilik, 2002.
(<https://www.artsy.net/artwork/yue-minjun-mushroom-cloud-5>, Erişim tarihi: 14.03.2022)

Günümüzde ise internet kullanımının yaygınlaşması ile yalnızlık kavramı farklı bir boyut kazanmıştır. Bireyler yalnız oldukları için mi sanal ortamlarda sosyalleşmeyi tercih ediyor yoksa sanal ortamlarda vakit geçirdikleri için mi yalnızlaşıyor sorusunun net bir cevabı bulunmamaktadır. Olumsuz ruh hallerine sahip bireyler, sanal ortamlarda edindikleri arkadaşlarla kuracakları sosyal diyaloglar sayesinde yalnızlık duygusu ile baş edebilecekleri düşüncesine sahiptirler.

Resim 28: Yue Minjun, "Aydınlanma", 139,7x107,9 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2003.
(<https://www.operagallery.com/artist/yue-minjun>, Erişim tarihi: 14.03.2022)

Sosyal paylaşım ağlarının toplumun bireyselleşme sürecine girmesine sebep olduğu bilinmektedir. Sosyal paylaşım ağlarının geliştirilmesiyle birlikte internette geçirilen zamanın hızla arttığı günümüzde de gözlemlenebilmektedir. Bu durum bireylerin sosyal çevrede ve bilişsel alanlarda güçlükler yaşamasına sebep olan psikolojik sonuçlar doğurmaktadır. Ruhsal yalnızlaşma bu olumsuz sonuçlardan biri olarak bilinmektedir. Yue Minjun eserlerinde bu konuyu oto-portreleri ve devasa kahkahası ile ele almıştır (Dağlı & Gündüz, 2017, s. 21-22).

Resim 29: Yue Minjun, "Diriliş", 390x330 cm, Tuval Üzerine Yağlıboya, 2010.
(<https://www.artsy.net/artwork/yue-minjun-the-resurrection-1>, Erişim tarihi: 14.03.2022)

İnternet ortamında edinilen sosyal kimliklerin sunduğu özgürlük alanı kendilerini diledikleri gibi ifade edebilme ve görsel olarak sergileyebilme imkanı sağladığından insanları bağlayıcı özelliğe sahiptir. Beğenilme ve iletişim kurabilme kolaylığı gibi özellikler sayesinde cezbedici hale gelmektedir. Genel olarak karakterler mutlu ve özendirici bir yaşam sürdürdüklerini sergileme eğilimindedirler. Bu durum yaygınlaşmış ve sürekli bir hal almıştır. İnsanların hem kendilerini tekrar ettiği hem de birbirlerini taklit ettiği görülmektedir. Yue Minjun'un eserlerindeki birbirini tekrar eden ve kocaman kahkahalarla gülen oto-portreleri bu duruma eleştirel bir gönderme gibi yorumlanmaktadır. Eserler hem sosyolojik hem de psikolojik konular içeren tıpkı sosyal paylaşım ağları gibi eğlenceli ve renkli çalışmalardır.

Eserlerini genellikle pop sanatın estetiğini Çin sanatının ikonikleşen sanatına dayandırarak uyarlayan Yue Minjun, döneminin sanat dünyasında önemli bir yere sahiptir. Figürlerini hem karikatür hem de illüstrasyon gibi görünen pembe bir ten rengi ve tonları ile resmetmektedir. Adeta klonlarını resmeden sanatçı, abartılı gülüşlerin yanı sıra abartılı vücut hareketleri ile mesajlarını vurgulu hale getirmektedir. Kahkahalar sadece alaycılık ya da eleştiri için değil aynı zamanda şiddeti ve hassasiyeti ifade etmektedir. İçinde zıt duyguları barındıran eserleri izleyicinin bakış açısına göre anlamlandırması ve düşünmesi üzerine kurgulanmıştır. Sosyal ve kültürel konuları eserlerinde ele alan sanatçı kullandığı nesnelerle metaforlar üretip gelenekçi yaklaşımlara meydan okuyarak eserlerinin herhangi bir üslup ile ilişkilendirilemeyeceğini savunmaktadır (Goldstein, 2019).

4.4.Alea Pınar Du Pre

Alea Pınar Du Pre Viyana’da doğup büyümüştür. Küçük yaşlarda resim yapmaya başlamış ancak sonradan bunu kariyerine dahil etmiştir. Oluşturduğu kendine özgü üslubu ile eserleri pek çok ülkede sergilenmiş ve özellikle “Snapshot” isimli sergisinden sonra yoğun ilgi görmüştür. İstanbul’da uğradığı saldırı ile Türkiye’de tanınan sanatçı sonrasında Sevil Dolmacı Sanat Galerisi ile çalışmaya başlamış ve “Space-Time” isimli bir sergi açmıştır (Bıçak, 2018).

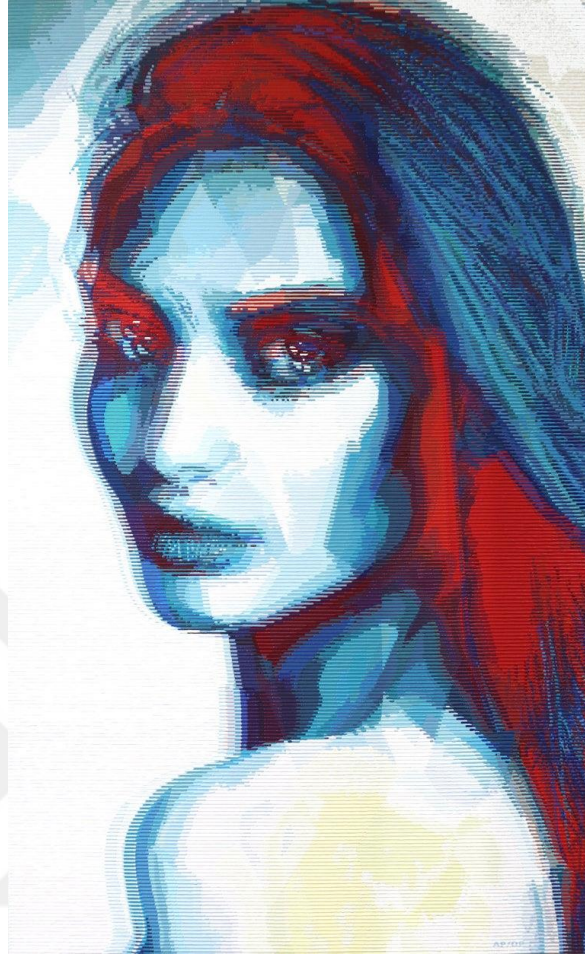
Resim 30: Alea Pınar Du Pre, "Stella", 170x125 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2015. (<https://artam.com/muzayede/317-online-muzayede/pinar-dupre-1972-stella>, Erişim tarihi: 21.01.2022)

“Snapshot” serisini doğup büyüdüğü şehir olan Viyana’dan esinlenmiş ve Pop-Art ile birleştirerek oluşturduğu tarzda üretmiştir. Eserlerini tanımlarken insanların iç dünyasını araştırdığını ve yeni bir gerçeklik arayışında olduğunu belirtmiştir. Portre sanatçılarının kendi kimliklerini eserlerine yansıtmaları ortak özelliklerindendir. Pınar Du Pre’de genellikle kadın figürü çalışmasını buna bağlamaktadır (Bıçak, 2018).

Resim 31: Alea Pınar Du Pre, "Zefir", 180x120 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2016.
(<https://www.mutualart.com/Artwork/Portre/B188D090F75DC63F4012A71C1F4C81B6>,
Erişim tarihi: 21.01.2022)

Kendisini portrelerini yaptığı kadınlarla özdeşleştiren sanatçı Post-feminist bir anlayışa sahip olduğundan eserlerinde güçlü karakterler ve duruşlar resmetmektedir. Gerek kullandığı renkler gerekse keskin ve izleyicide çarpıcı bir etki bırakan ifadeler karakterlerin kimlikleri hakkında fikir sağlamaktadır. Günümüzde kadınların neredeyse her alanda aktif olarak yer aldıklarını ve başarılı olabildiklerini görmekteyiz. Ancak kadın figürüne yüklenen roller yıllardır tartışma konusu olmaktadır ve kadınların toplumda bir kimlik edinebilmesi toplumsal kurallar gereğince oldukça zordur. Genellikle kadının bir kimlik edinmesine gerek kalmadan toplum tarafından kadınlara verilen kimlikler vardır. Buna razı gelmek yerine kendi benlikleri doğrultusunda kimliklerini oluşturabilen güçlü kadınlar ile kendisini özdeşleştiren sanatçının çıkış noktası kimlikler ve gerçeklik olmuştur (Bıçak, 2018).

Resim 32: Alea Pınar Du Pre, "Mila", 193x119,4 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2018.
(https://www.1stdibs.com/en-gb/art/mixed-media/alea-pinar-du-pre-mila-big-vertical-original-artwork/id-a_4063451/, Erişim tarihi: 21.01.2022)

Gerçeklik algısı üzerine araştırmalar yapan Du Pre'nin, yaratılıştan günümüze insanı, doğayı ve varoluşu anlamlandırmaya çalıştığı ve gerçeğin peşine düştüğü bilinmektedir. Hayatı deneyimlerken herkesin aslında aynı olduğunu sadece maskelerin değiştiğini savunan sanatçı zaman kavramı üzerine düşündüğünü ve anlık görüntüleri yakalamaya çalıştığını belirtmiştir. Bu anlık görüntülerin aynı zamanda insanların anlık olarak sergilediği kimlikler olduğu bilinmektedir. Bunu deneysel olarak eserlerine aktarmaya başladığında adeta simülasyona benzeyen görüntüler elde ettiği görülmektedir. Eserleri insan doğası, duyguları, kimlikleri ve gerçeklikleri ile ilgili izleyiciyi düşünmeye sevk etmektedir (Bıçak, 2018).

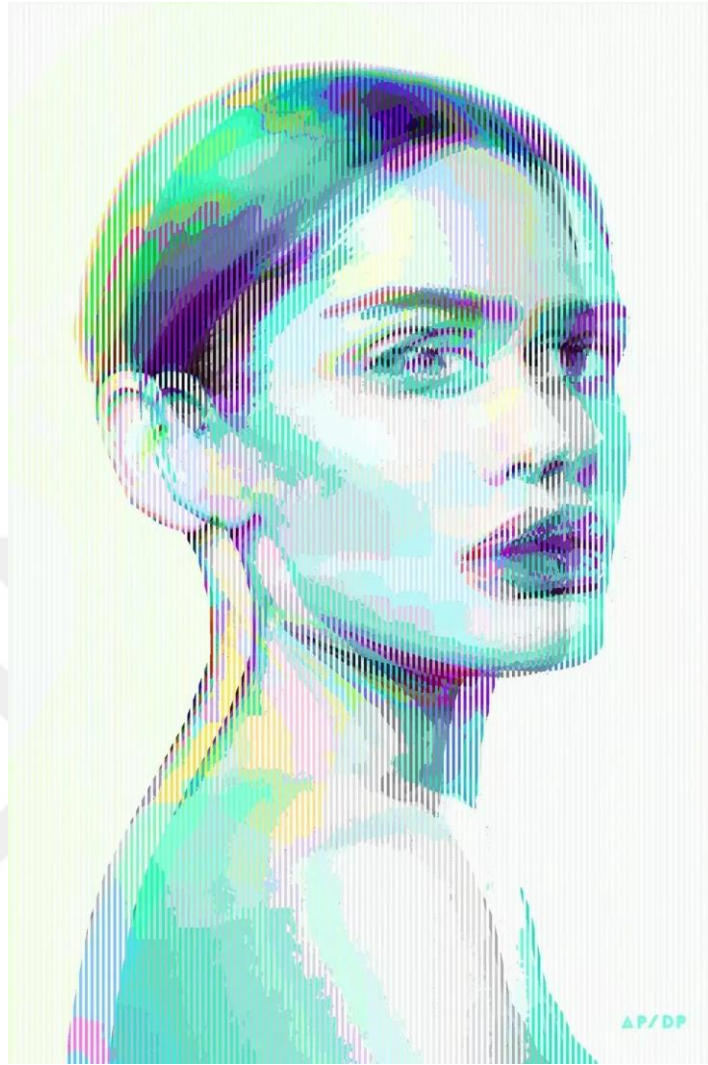
Resim 33: Alea Pinar Du Pre, "Artemis", 149,9x144,8 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2019. (<https://solart.ie/artist/737-alea-pinar-du-pre>, Erişim tarihi: 21.01.2022)

Her zaman görünenin ardındaki gerçekliğe görünürlük kazandırma amacı taşıyan sanatçı, günümüz kimliklerini konu edindiği çalışmalarında var oluşu sorguladığı bilinmektedir. Bu bağlamda ürettiği “Space/Time” serisinde zamanın içinde kaybolan anları yakalamaya çalıştığı görülmektedir. Anın iç içe geçmiş birkaç görüntüsü gibi görünse de birbirinden bağımsızlardır. “Snapshot” serisinde kullandığı kolaj tekniğinin yerine ince çizgiler kullanmış ve portrenin birkaç anını yansıtarak her hareketin kendine özgü renklerini, kesişen ve ayrılan bölgelere uygun şekilde uygulamış, iç içe geçen görüntüler elde ederek simülasyon etkisini hissettiren yeni tekniğini geliştirmiştir. Mekan kavramından soyutlanmış eserlerinde kontrast iki renk ve bu renklerin tonlarını kullandığı görülmektedir. Önceden belirlediği renkleri pastacılık materyallerine doldurarak ince şeritler halinde tuvale uygulayarak eserlerini oluşturmaktadır.

Resim 34: Alea Pinar Du Pre, "Ottoline", 149,9x106,7 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2019. (<https://www.1stdibs.com/creators/alea-pinar-du-pre/art/paintings/>, Erişim tarihi: 21.01.2022)

Portrelerin esas konusu olan kadın figürünün bu şekilde resmedilmesi ise kadının parçalanmış kimliklerine işaret etmektedir. Toplumda kadına yüklenen rollerin dönemlere, bölgelere ve ülkelere göre değişiklik gösterdiği bilinmektedir. Eserlerinde, bazen iç içe geçen bu rollere ve sonucunda yaşanan parçalanmışlıklara dikkat çekmeye çalışmaktadır.

Resim 35: Alea Pınar Du Pre, "Celia", 99,1x68,6 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2019.
(<https://www.1stdibs.com/creators/alea-pinar-du-pre/art/paintings/>, Erişim tarihi:
21.01.2022)

Eserlerinde kadın figürü üzerinden hem gerçeklik hem de kimlik kavramını işlemektedir. Bilinenin ötesindeki gerçeklik algısını sorgulamak ve bir kimlik kazandırmak için tuvalin ötesine bakmaya sevk etmektedir. Bu bağlamda varoluşun gizemini, eserlerinde zaman kavramının anlık görüntülerini sunarak karakterlerin farklı versiyonları ile görselleştirmektedir. Gerçekliği varoluşsal anlamda sorgulaması ve fizik dahil pek çok alanda araştırması eserlerinin ilham kaynağı olmuştur. Gözlemleyebildiği her şeyi sorgulaması ve evrene olan merakından beslenen sanatçı

zaman kavramının göreceliği, belirsizliği ve sürekliliği ile algıyı yönetme amacı güttüğü bilinmektedir (Dolmacı, 2019).

Portreleri genel olarak bireysel kadın kimliklerinin ötesinde güzelliği, gerçekliği, zamanın parçacıklarını ve varoluşun açıklanamaz durumlarını görsel olarak aktarma üzerine sanatsal anlamda estetik kaygı ile tasarlanmaktadır. Dış dünyanın görünen hali ile zihnimizin algıladığı yanılgıların sanal gerçekliğini dijital sanatla figüratif olarak birleştirerek günlük yaşamın güncel gerçekliğini yansıtmaktadır (Pre, 2020).

4.5.Çağatay Odabaş

1980 yılında İstanbul’ da dünyaya gelen Çağatay Odabaş günümüzde İstanbul’ da yaşamaktadır. Ayrıca sanat hayatına İstanbul Moda’ da kendi atölyesinde devam etmektedir. Çocukluğundan beri bilinçsiz olarak çizimler yaparken ileri yaşlarda yaratıcılığını keşfeden Odabaş, lise yıllarında karikatürle de ilgilenmiş ve sanat eğitimi almaya karar vermiştir. 1995-1998 yılları arasında Yıldız Teknik Üniversitesi Serigrafi Bölümünde çeşitli sanat eğitimleri almıştır. 1998-2002 yılları arasında tekrar sınava giren sanatçı, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünü bitirmiştir. (Odabaş, 2022).¹

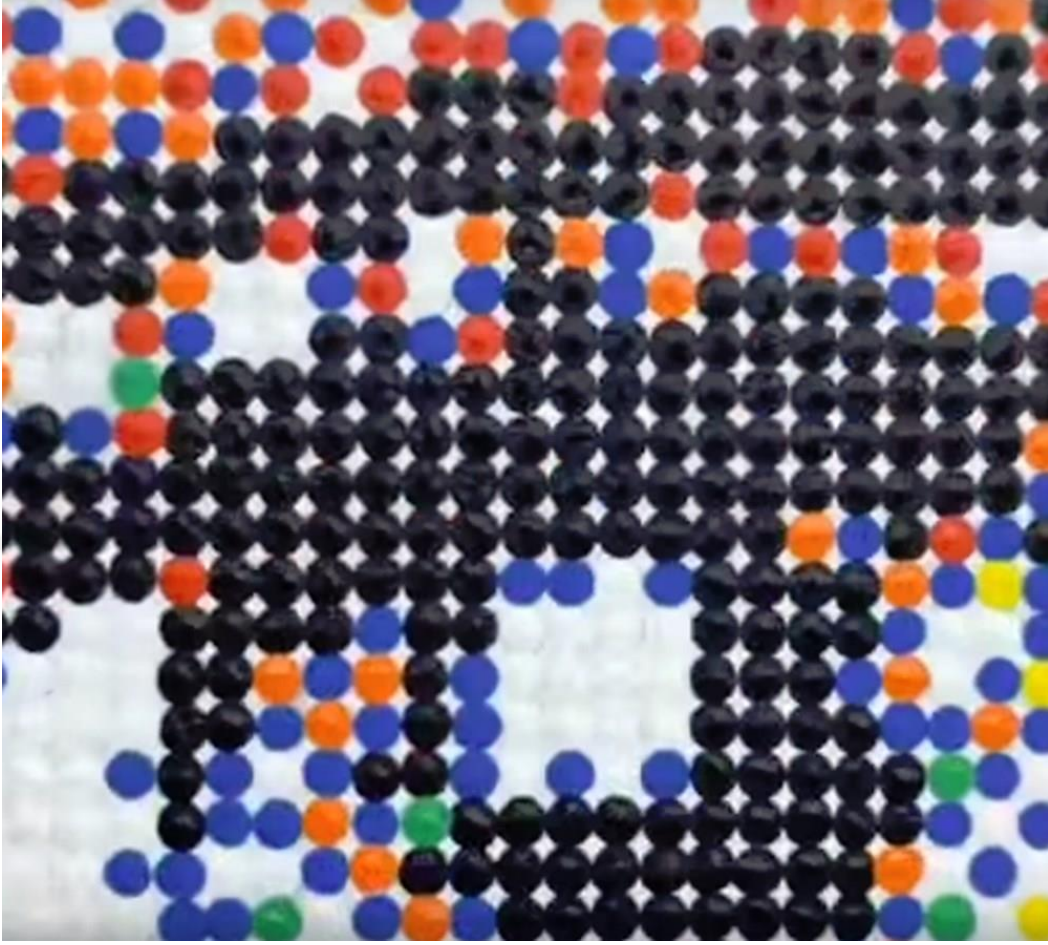
Sonrasında Fransa’ ya yerleşen Çağatay Odabaş, bir süre yaşamına orada devam etmiştir. Çeşitli ülkeler gezerek oraların sanat ortamlarında bulunmuş, müzeleri gezmiş, sergilere katılmış ve araştırmalar yapmıştır. Araştırmaları sonucunda okulların sadece metot öğrettiğini ve sanatçıların deneyimlerini paylaştığını öne sürerek sanatın ve sanat eserinin dokusunu canlı görmenin kitaplarda ya da dijital ortamlarda görmekten çok farklı olduğunu düşünmektedir. (Odabaş, 2022).

¹ Çağatay Odabaş ile şahsen yapılan röportaj kapsamında edinilen bilgiler yorumlanarak yazıya aktarılmıştır.

Resim 36: Çağatay Odabaş, "Arwen Detay", 156x169 cm, Ahşap Pano Üzerine Akrilik Döküm Boncuk, 2013. (<http://www.turkerart.com/art-attack/artattack-03/>, Erişim tarihi: 17.12.2021)

Sanat yaklaşımı olarak İzlenimci ressamların yeni şeyler denemeleri ile ortaya çıkan Puantilizmi benimseyen Çağatay Odabaş eserlerini bu yaklaşımla üretmektedir. İlk olarak boncukları abaküs gibi çelik çubuklara belli bir karakter oluşturacak şekilde dizerek üretimine başlamıştır. Sinemaya olan ilgisinden dolayı sinema karakterlerini eserlerine konu alan Odabaş, film sahnelerinden karakteri en iyi yansıtan kareyi seçerek büyük bir titizlikle işlemektedir. Matematiksel hesaplamalarla her bir boncuğun yerini belirleyerek süreci yönetmektedir. Bu süreçte renklerin kodlarını çözümlemiş ve boyamaya dönme ihtiyacından dolayı tekrar tuval üzerinde tekniğini geliştirmeyi amaçlamıştır. (Odabaş, 2022).

Resim 37: Çağatay Odabaş, "Dream Brooke Shields Detay", 180x180 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2016. (<https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/filmlerin-meshur-sahnelerini-binlerce-minik-noktadan-dev-resimlere-donusturuyor,74Y6CS0aZEKYg5T6fXLx7A/JlbAvImcc0aA5AzO66vIDw>, Erişim tarihi: 17.12.2021)

Çağatay Odabaş günümüzde Puantilizmin çok daha teknolojik bir şeklini sunmaktadır. Eserlerin üretiminde teknolojiden farklı alanlarda yararlanan sanatçı öncelikle karaktere karar verme sürecinde dijital yöntemler kullanarak resmedeceği kareyi kesip almaktadır. Sonrasında kodlarını çözümlediği renkleri insan tenini veren aynı zamanda sıcak soğuk dengesini kurabilecek yedi renkten oluşan beyaz, sarı, turuncu, kırmızı, yeşil, mavi ve siyah olarak açıktan koyuya sıralamıştır. Renkleri belli oranlarda kullanarak insan teninin en gerçekçi versiyonunu keşfetmiştir. (Odabaş, 2022).

Resim 38: Çağatay Odabaş, "First Contact", 82x132cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2017.
(<https://www.instagram.com/p/BbmvlikHc4g/>, Erişim tarihi: 17.12.2021)

Eskizlerini bilgisayar üzerinde belli programlar yardımıyla oluşturmaktadır. Programlar aracılığıyla resimleri öncelikle renklerine göre belli kodlara ayırmıştır. Tuval üzerinde hangi kutucuğun hangi renge boyanacağını bilgisayarda belirledikten sonra manuel olarak tuvale aktarmaktadır. Bu süreçte kendisine bir ekip oluşturan Odabaş, ekibi ile birlikte sadece tuvale çizim sürecinin ortalama 140*200 cm bir resim için 75 ile 80 gün sürdüğünü belirtmiştir.

Çizim sürecinde resim 20*20 cm karelere ayrılarak çıktısı alınmakta ve her bir karede ortalama 400 kutucuk bulunmaktadır. Çıktılarda belirlenen renk kodları yani kutucuklar hangi renge boyanacaksa o rengin baş harfleri kutucukların içine yazılmaktadır. Sonrasında her bir kutucuk o renge boyanarak tamamlanmaktadır. (Odabaş, 2022).

Resim 39: Çağatay Odabaş, "Hi, Georgie", 151x240 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2018. (<https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/filmlerin-meshur-sahnelerini-binlerce-minik-noktadan-dev-resimlere-donusturuyor,74Y6CS0AzEKYg5T6fXLx7A/G90aj5I7sUiyPoA0h9BHLQ>, Erişim tarihi: 17.12.2021)

İlerleyen zamanlarda bu tekniği bilgisayarda bir yazılım geliştirerek daha kolay, hatasız ve hızlı şekilde uygulamaya başlamıştır. Geliştirdiği yazılıma entegre ettiği robot kolla çizimlerinin her bir pikselini tuval üzerine renk kodları ile birlikte aktarabilmektedir. Bu yazılımda renklerin baş harflerini değil her renk için belirlediği bir şekil kullanmaktadır. Örneğin; kırmızı için kesik çizgi, sarı için üçgen, siyah için nokta gibi şekiller belirlemiştir. Sonrasında her bir pikseli o renge boyayarak üretim sürecini devam ettirmektedir. Ekip çalışması ile birlikte büyük boy bir resim için bu süreç ortalama iki ay sürmektedir. (Odabaş, 2022).

Resim 40: Çağatay Odabaş, "Dark Side", 168x168 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2020.
(<https://www.instagram.com/p/CAFIk0hA9j/>, Erişim tarihi: 17.12.2021)

Eserlerinin üretim sürecine öncelikle izlediği ve etkilendiği bir filmdeki karakteri en iyi şekilde yansıtan en etkili sahnesini seçerek başlamaktadır. Bu resminde Star Wars filminin ana karakterlerinden biri olan Dark Side'ı çalıştığını görmekteyiz. Yapıtlarını puantilizm tekniği ile ürettiği ve kendi üslubunda yedi renk ile çalıştığı bilinmektedir. Üretim sürecinde renklerin dağılımını dijital olarak hesaplayabilen bir program kullanan sanatçı, tüm detayları büyük bir titizlikle çalışmaktadır. Koyu tonların ağırlıklı olduğu ve metalik bir görünüme sahip kostümü olan bu karakterin fotografik bir etki ile yansıtıldığını görmekteyiz. Bu etkiyi yakalayabilmek için her bir noktacığın konumu özenle belirlenmektedir.

Resimlere yaklaştıkça daha net görülebilen bu noktacıklar resmin genelini bulanıklaştırmakta uzaklaştıkça kaybolmaları ise resimdeki karakteri netleştirmektedir. Resimler, etrafında hareket ettikçe dijital bir ekrana bakar gibi karakterin küçük bir anda dondurulduğu o sahnenin izleyicinin zihninde canlandırılmasını sağlamaktadır.

Resim 41: Çağatay Odabaş, "The Brothers", 150x240 cm, Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2022. (https://www.instagram.com/p/CZ_-efoqA9X/, Erişim tarihi: 17.12.2021)

Bu resminde dönemin popüler dizilerinden biri olan Peaky Blinders'in ana karakterleri olan kardeşlerin bir sahnesini resmetmiştir. Sinema sanatının en önemli unsuru karakterlerin oyuncular tarafından etkili bir şekilde yansıtılmasıdır. Bu durum resim sanatı için de geçerli olduğundan Çağatay Odabaş'ın seçtiği kadrajda figürlerin duruşu ve ifadeleri ile canlandırılan karakterlerin en gerçekçi duygusunu başarılı bir şekilde aktardığı görülmektedir. Bu bağlamda sinema sanatını resim sanatı ile harmanlayarak ortaya koyduğu eserleri izleyicilerin algısında sanal bir etki yaratmaktadır. Kullandığı bu teknik ile hareketli bir sahnenin küçük bir anından bir parçayı alarak iki boyutlu düzlemde en küçük parçacıklarına ayırmış ve gerçekliğin ötesinde sanal bir hareketlilik katmayı başarmıştır.

5. KAMİLE KİRLİOĞLU’NUN RESİMLERİNDE DİJİTAL KİMLİK YANSIMALARI

İnsanoğlunun var oluşundan bu yana en önemli sorunsal kimlik kavramı olmuştur. İnsanın fizyolojik yapısında varlığını ortaya koyma içgüdüğü bulunduğu bilinmektedir. Birey aynı zamanda toplumsal bir varlık olarak diğer bireylerle bir arada yaşamak zorunda olmasından dolayı toplumun dayattığı bir kimlik edinme ihtiyacı duymaktadır. Toplumun sürekli bir değişim ve gelişim içinde olduğu bilinmektedir. Bu değişimler özellikle teknoloji alanında gerçekleştikçe insan yaşamı da değişmektedir. Bireyin hayatta kalma arzusundan gündelik hayatın gerekliliğine dönüşmüş, yeni iş alanlarının oluşmasına olanak sağlamış ve kullanılan tüketim malzemelerine kadar yaşam şekillerini etkilemiştir. Tüm bunlar toplumun genel yapısını değiştirdiği için toplumsal kimlik kavramı da her yeni döneme göre yeniden yapılanmaktadır.

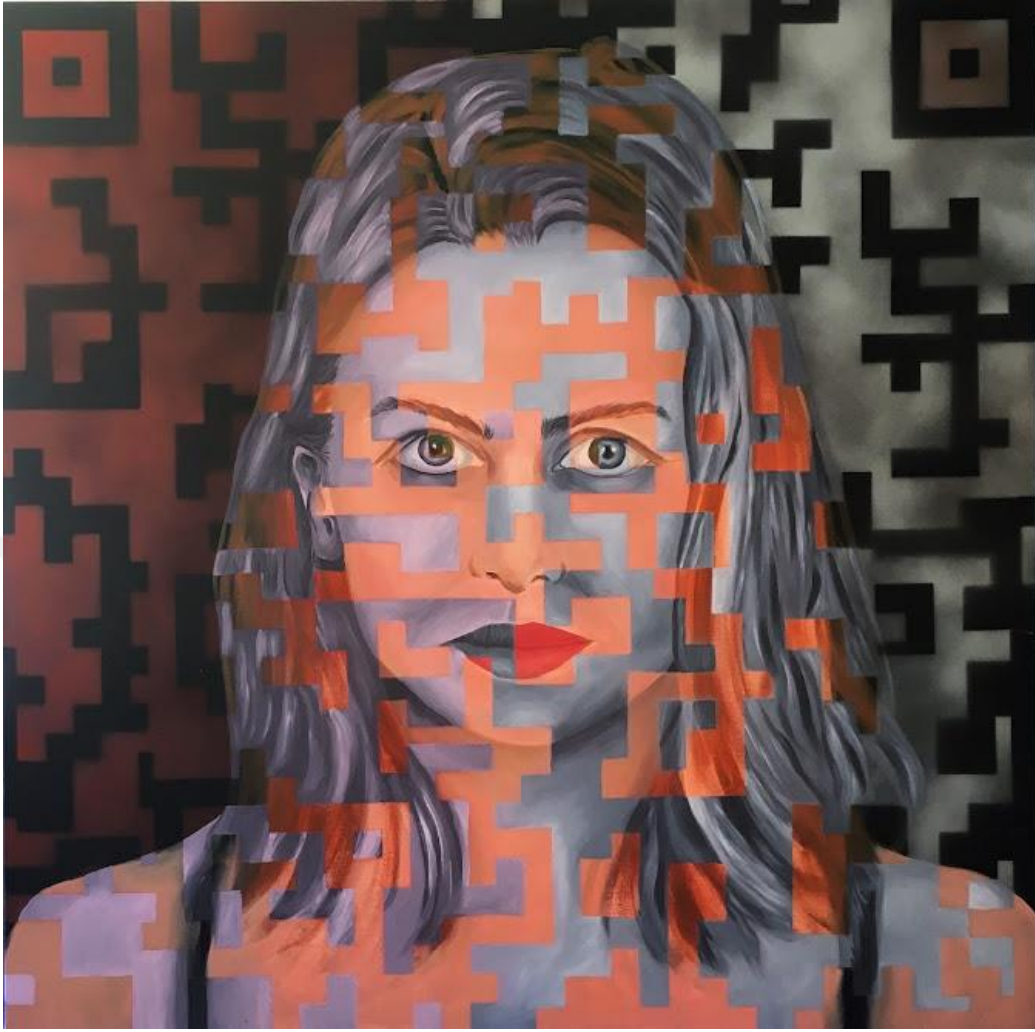
Teknolojinin gelişmesi ile insan yaşamına dahil olan internet ortamında kimlik kavramı çok farklı açılardan ele alınmaktadır. İnternet ortamının getirdiği sosyal paylaşım ağları günümüzün yeni sosyal alanı olarak tanımlanmaktadır. İnsanın en belirgin yönü sosyal ortamları olarak bilinmektedir. Bireylerin bu alanlarda sosyalleşebilmeleri için bu ortamlarda dijital kimlikler edinmesi bir gereklilik haline gelmiştir. Bu dijital kimlikler bireyler tarafından istenildiği gibi oluşturulabildiğinden güvenilirlik açısından sorgulanabilmektedir. Ancak popüler kültürün neredeyse mecbur kıldığı bu dijital kimlikleri edinmek sosyalleşmek, haber alabilmek, bilgi edinmek, dünya çapında iletişim kurmak ya da ulaşılabilirliği arttırmak gibi imkanlar sunmaktadır.

Sosyal medya insanların kendilerini tanımlama amacından ziyade kendilerini sergileme alanı olarak da kullanılmaktadır. İnsanların fizyolojik özelliklerini, yüzlerini, giyim tarzlarını, yaşam standartlarını ve görüşlerini sergileyebildikleri bir alandır. Bu platformlar aynı zamanda beğenilme gibi insanın öz gereksinimi olan bir duyguya hitap etmektedir. Tamamen görsel ve iletişimsel bir alan gibi görünse de sosyal ağlar ruhsal ihtiyaçlara göre tasarlanmıştır.

Her birey sosyal hayatta kendi varlığını en iyi şekilde temsil etmeye çalışmaktadır. Estetik özelliklerin yanı sıra başarıları, yetenekleri ve tarzları ile kimliklerini ortaya koymak sosyal becerileri ile toplumda var olmak istemektedirler. İnsanoğlu hayatının hemen hemen her döneminde sosyal bir sınıfa ait olmak içgüdüğü ile hareket etmektedir. Tüm bu özelliklerini ne kadar geliştirebilir ve ne kadar başarılı bir şekilde yansıtabilirse statüsü de o kadar yükselmektedir. Doğası gereği bireyler kendilerini her zaman bir üst seviyeye taşımak istemektedirler. Ancak bu seviyeler toplum tarafından yani toplumu oluşturan en küçük yapı olan insan tarafından belirlenmektedir. Bu duruma neden olan coğrafya, aile, dil, din, eğitim olanakları gibi kontrol edilemeyen pek çok etken bulunmaktadır. Sosyal paylaşım ağları ise insanlara kimliklerini olmak istedikleri gibi sunma olanağı sağladığından bu sınıfsal farklılıkları büyük oranda ortadan kaldırmaktadır.

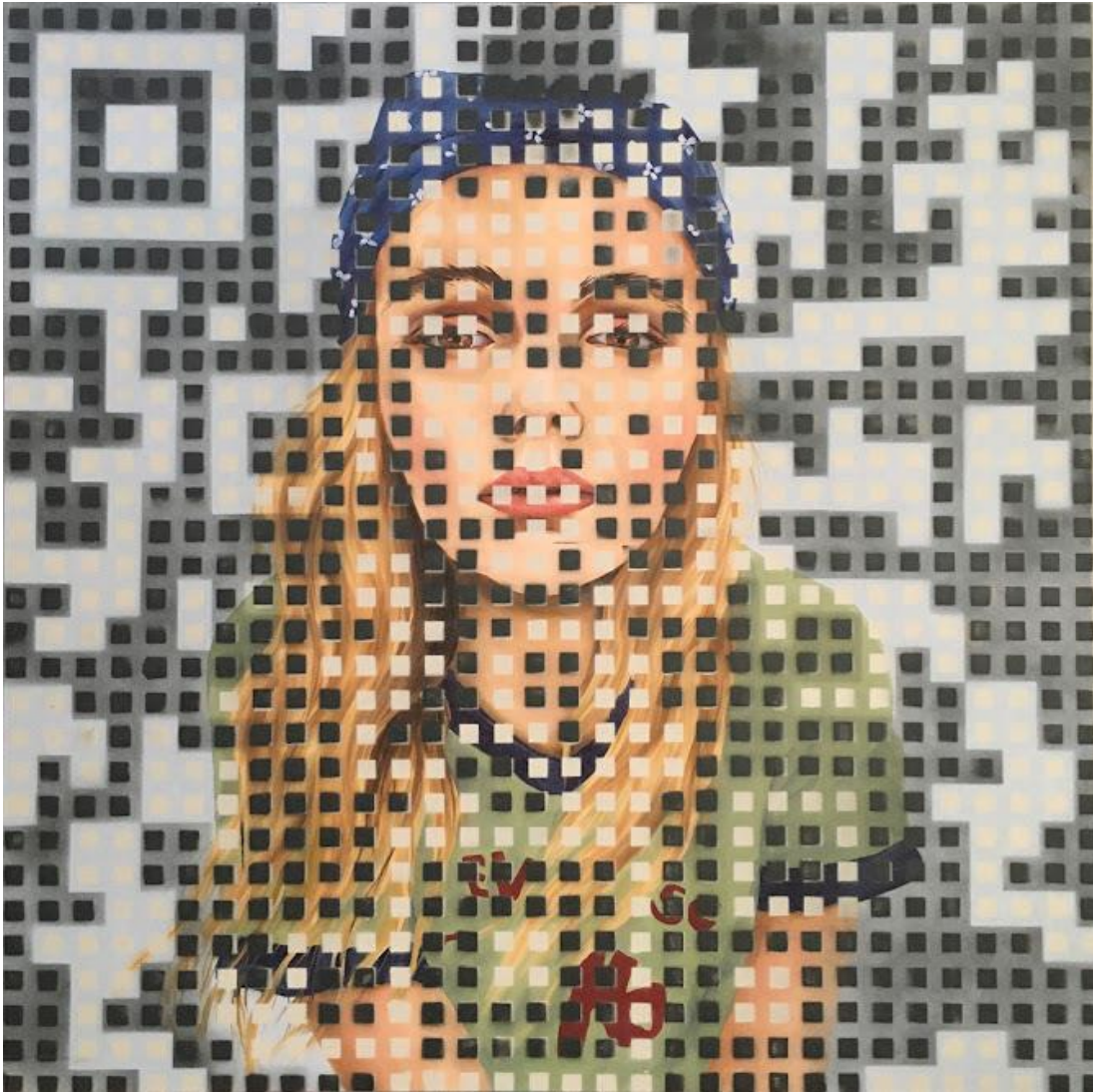
Sosyal hayatta varlığın temsili ne kadar karmaşıksa sanal dünyada da o kadar karmaşık bir hal almıştır. Zaman içerisinde görsellerin dijital olarak geliştirilmesi sosyal ağlarda da sınıfsal farklılıklar oluşturmaya başlamıştır. Kullanılan tüketim malzemeleri, seyahatler, mekanlar, sosyal aktiviteler, kıyafetler, aksesuarlar gibi bireyin sergilediği görsel özellikleri, statüsü ve kimliği hakkında bir ilk izlenim oluşturmaktadır. Tüm bunların yanı sıra diğer bireylerden etkilenmeleri veya özenmeleri benzer profillerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durumu karmaşık hale getiren ise bunların sahte olarak da düzenlenebilmesidir. Sanal ortamlar bireylerin ruhsal anlamda varlıkları ile ilgili olarak tatmin yaşama duygularını karşılamaktadır. Bu sanal dünyadaki gerçekliğe kendilerini kaptırmaları gerçek benlikleri ile ilgili problemleri ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda sosyal medya ortamının bireylerin kimlik edinimi sürecini olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

Kamile Kirlilioğlu'nun eserlerinde kimlik kavramından yola çıkılarak tüm bu karmaşıklık, arayış, değişim süreci ve farkındalık konularına dikkat çekilmek istenildiği görülmektedir.

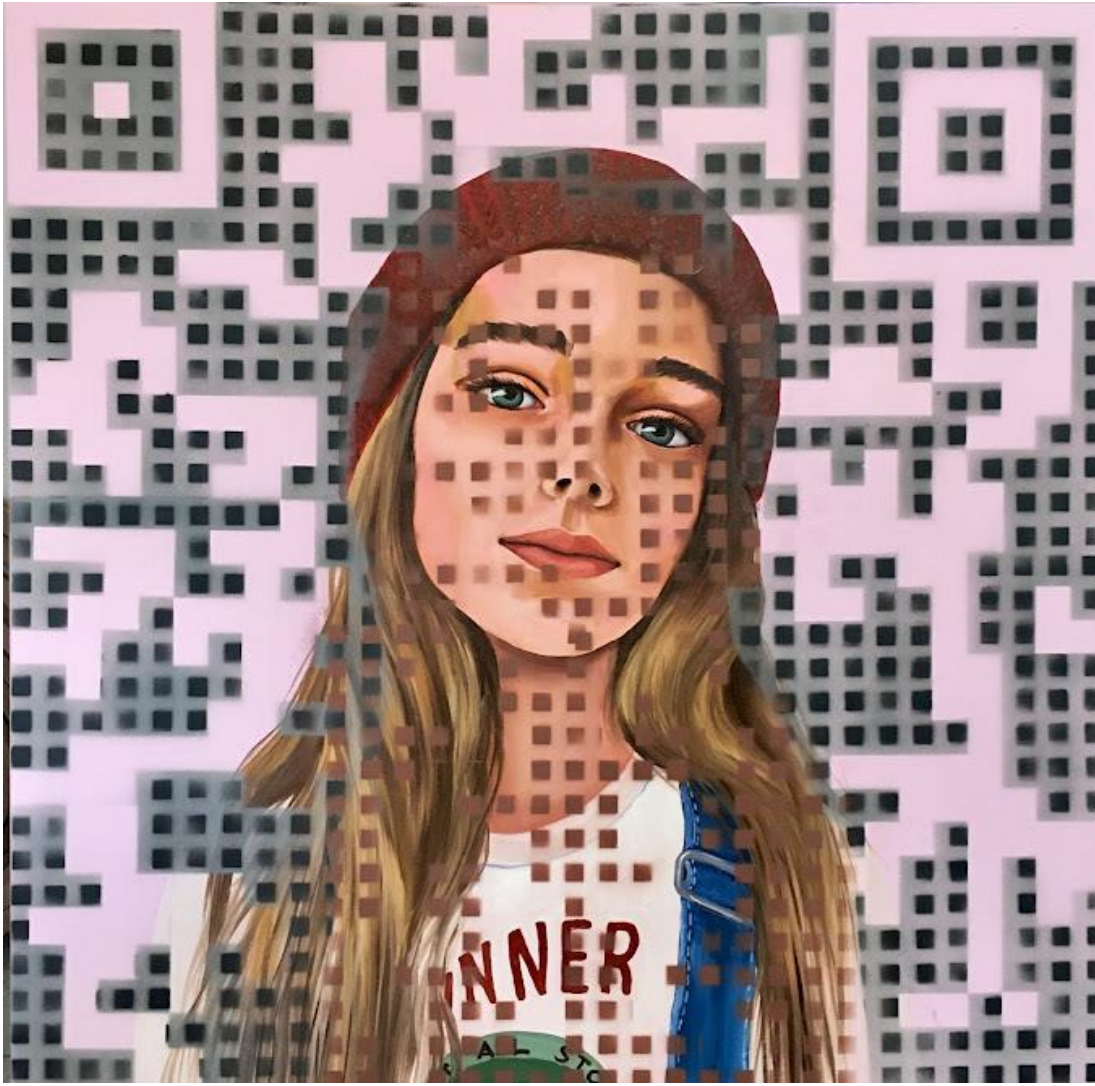
Resim 42: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2020.

Resim 42'ye bakıldığında portrenin siyah bir fon üzerine resmedildiği görülmektedir. Karışık teknik ile üretilen eserlerde akrilik fon üzerine yağlıboya ile yapılmış portre ve onun üzerine stencil tekniği kullanılarak spreylenmiş boya ile oluşturulan karekodlar bulunmaktadır. Karekodların tuvalin farklı yönlerinden kırmızı ve metalik gri renklerde gelerek birleştirildiği görülmektedir. Günümüzde teknolojik bir sınıflama yöntemi olarak bilinen karekodların kullanılması sınıfsal farklılıklara yönelik bir gönderme niteliğindedir. Portre ile karekodların iç içe geçişlerinin yağlıboya kullanılarak yüzde siyah beyaz tonlarda devam ettirilmesi, kimliğin karmaşık yapısına dikkat çekmektedir. Bu karmaşık görünüm portrenin ruhsal dünyasının görüldüğünden farklı olduğu imajı yaratmaktadır.

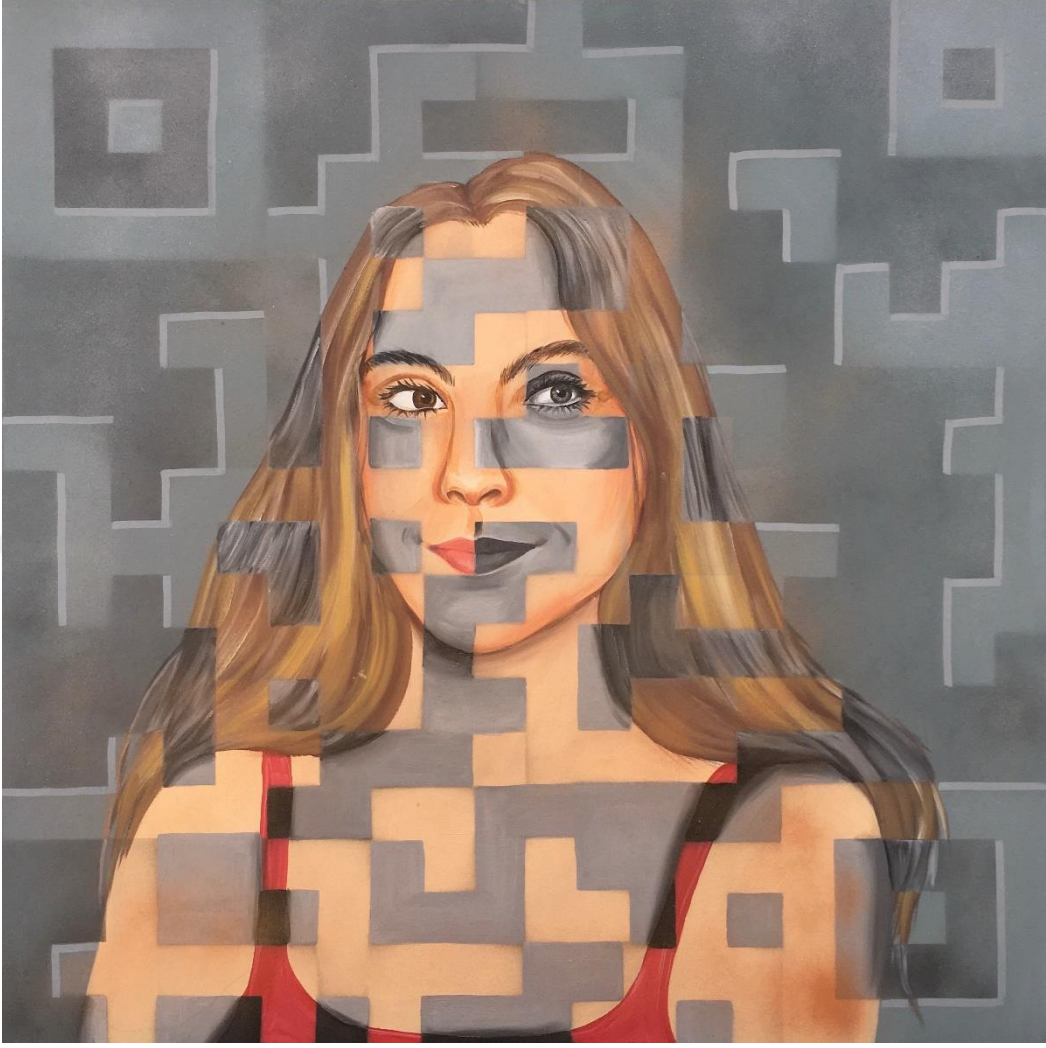
Resim 43: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 80x80 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2021.

Resim 43’de açık renkte kullanılan fon rengi üzerine canlı renklerle resmedilen günümüz gençlerini yansıtan tarzda bir portre görülmektedir. Stencil kullanılarak oluşturulan koyu renkteki transparan karekodlar portrenin yüzüne gelindiğinde etkisini yitirmektedir. Resmin tüm yüzeyine uygulanan piksel görünümündeki küçük karelerin ise karekodların renk tonlarına göre uygulanması sanal bir görünüm sunmaktadır. Eserde kullanılan teknikler ve yansıtılmak istenilen görsel etki gerçekliğin aksine sanallığa dikkat çekmektedir.

Resim 44: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 80x80 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2021.

Resim 44'de iki katman şeklinde birleştirilen portre ve karekodlar görülmektedir. Sosyal medya fotoğraflarından yola çıkılarak kurgulanan portrelerde duruşlar, aksesuarlar ve ifadeler efektlerle oluşturulan pozlara benzemektedir. Canlı renklerin illüstratif olarak işlendiği bu eserde portrenin tam ortada kendinden emin duruşu, sorgulayıcı ve izleyiciye bakan gözleri dikkat çekmektedir. Yüzün belli bölgelerine uygulanan ten renginin koyu tonundaki piksel kutucukları gerçeklik ile sanallığın birbirine karışmasını vurgular niteliktedir.

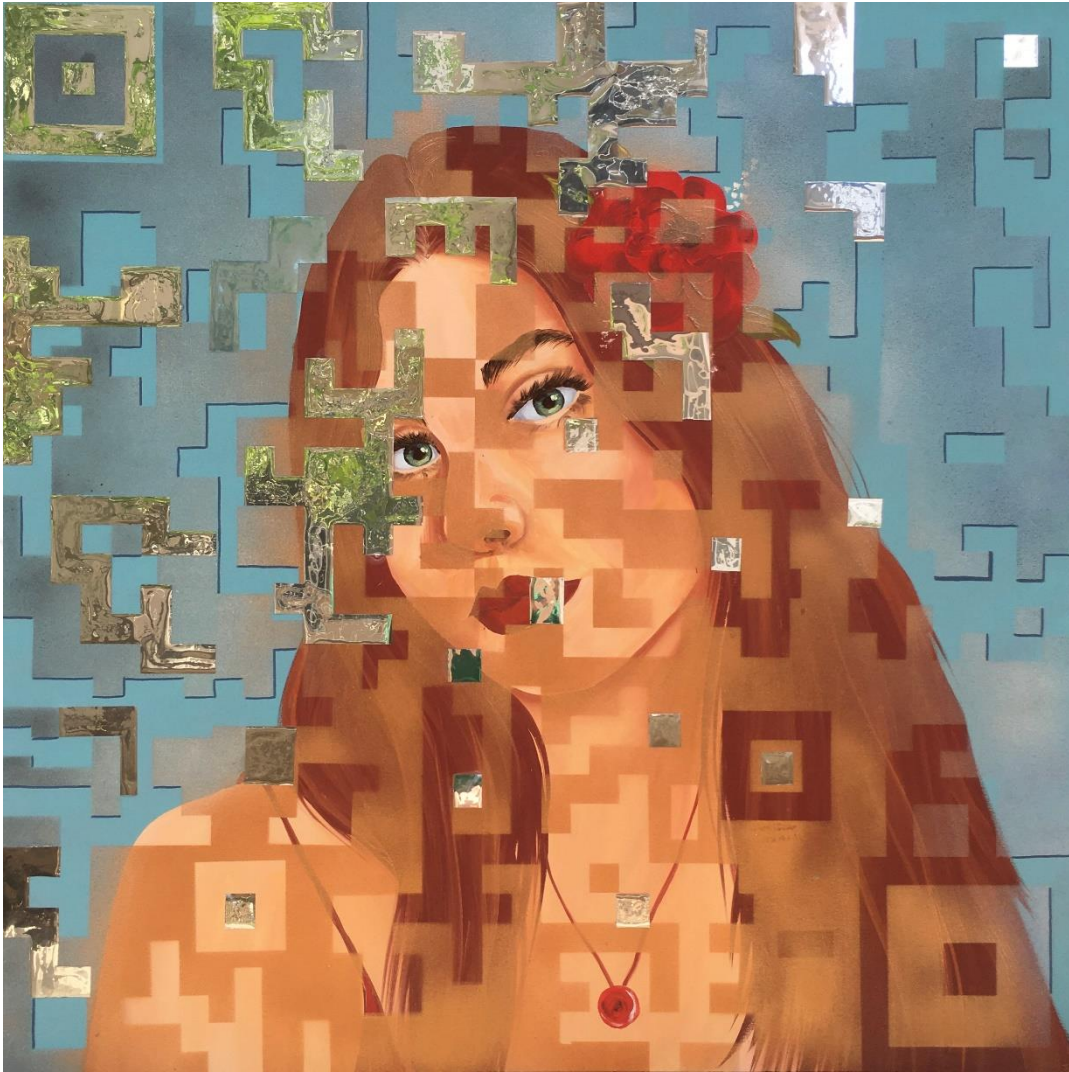
Resim 45: Kamile Kırlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.

Resim 45’de 2020 yılında resmedilen eserin farklı bir versiyonu görülmektedir. Bu eserde yine karekodlarla iç içe geçen bir portre görmekteyiz. Son derece sade ve sakin bir duruş sergileyen figürün izleyiciye göre sağ tarafa bakması gizlemeye çalıştığı bir duygu durumunu işaret etmektedir. Grinin açık bir tonu olan fon rengi üzerine koyu tonda transparan olarak girilen karekodlar, yüzün üzerine gelindiğinde forma bağlı kalarak siyah beyaz tonlarda devam etmektedir. Yüzün haricindeki alanlarda fon ile karekodların iki katman şeklinde resmedildiğini vurgulayan boyut çizgileri ön arka ilişkisi algısında yanıltmaktadır. Bu yanıltma aslında kimlik karmaşasına dikkat çekmektedir.

Resim 46: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.

Resim 46'ya bakıldığında mekandan soyutlanmış düz bir fonda resmedilen portrenin karekodlarla birleştirildiği görülmektedir. Sınıfsal farklılıklara dikkat çekmek amacıyla kullanılan karekodların, resmin tamamına yerleştirilmesi ikinci bir katman görüntüsünü belirginleştirmektedir. Bu da portrenin gizemli havasını arttırmaktadır. Bazı bölgelerde boyutlandırılarak portre ile bütünleşmiş hissi yaratmaktadır. Ayna pleksilerin karekodlar şeklinde kesildiği ve tuvalin bir köşesinden dağılarak tuval üzerine yapıştırıldığı görülmektedir. Ayna pleksilerin yansıtma özelliği, izleyicilerin tuval üzerinde kendi yüzlerini görmelerini sağlamaktadır. Bunun izleyiciyi, portre ile kendisini özdeşleştirmesine ve esas amaç olan kimlik sorgulamasına teşvik ettiği düşünülmektedir.

Resim 47: Kamile Kirlioglu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.

Resim 47’de portre üzerinden bakıldığında sosyal medya efektlerinden yararlanılarak oluşturulan bir poza benzediği görülmektedir. Kırmızı rengin cazibesi resmedilen kimliğe çekici bir kadın imajı vermektedir. Sosyal medya ortamlarında beğenilme dürtüsü ile hareket eden her bireyin yaratmaya çalıştığı algıya benzetilmektedir. Kırmızı renkteki kıyafeti, ruju, kolyesi ve saçına yerleştirdiği çiçeği fon renginde kullanılan mavi tonunda oldukça dikkat çekmektedir. ‘Dikkat çekmek’ sosyal medya da herkesin uğruna çabaladığı bilinen bir konudur. Bu uğurda kendi kimlikleri hakkında şüpheye düşmek yerine toplumsal çevrede en çok beğenilen kimlikleri yansıtmak ayna pleksilerin kullanım amacını açıklar niteliktedir.

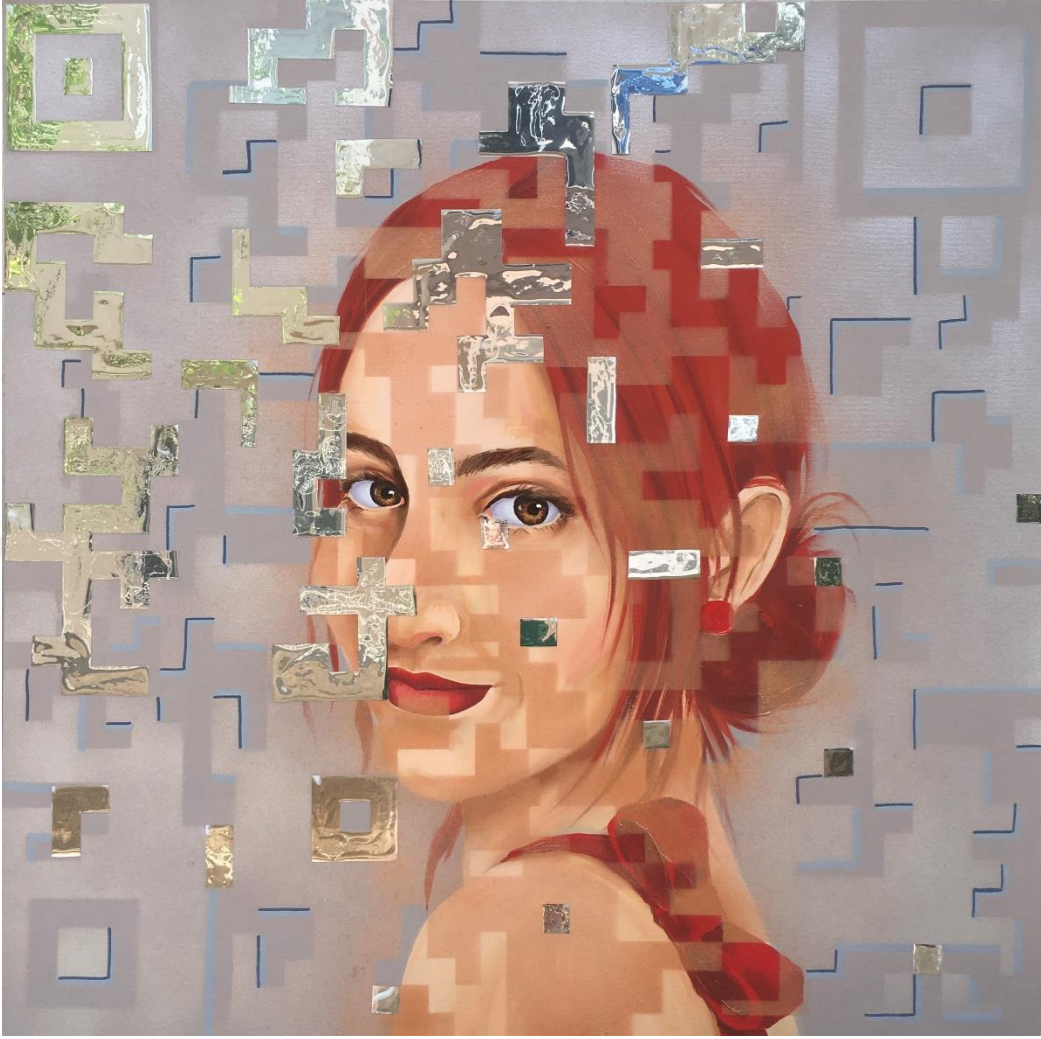
Resim 48: Kamile Kırlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.

Resim 48,49,50,ve 51'e bakıldığında illüstratif bir şekilde işlenen renkli kimliğin ve özgüvenli duruşun karekodlarla karmaşık hale getirildiği görülmektedir. Ancak bu karmaşıklığa izleyicinin de dahil edilmesiyle farkındalık yaratmaktadır. Dijital kimliklerin gerçekliğinin sorgulanmaya açık olması, eserler üzerinde ayna pleksilerin her an başka bir görüntüyü yansıtımları ile hissettirilmektedir. Görüntü değiştikçe kimliğin de değiştiği ve yansıtılanla gerçekte olan arasındaki farkın görünenin ötesinde olduğunu ifade etmektedir. Sosyal ağlarda kimlik arayışlarının neden olduğu bu karmaşanın görsel anlamda sanal yapısına dikkat çekilmektedir.

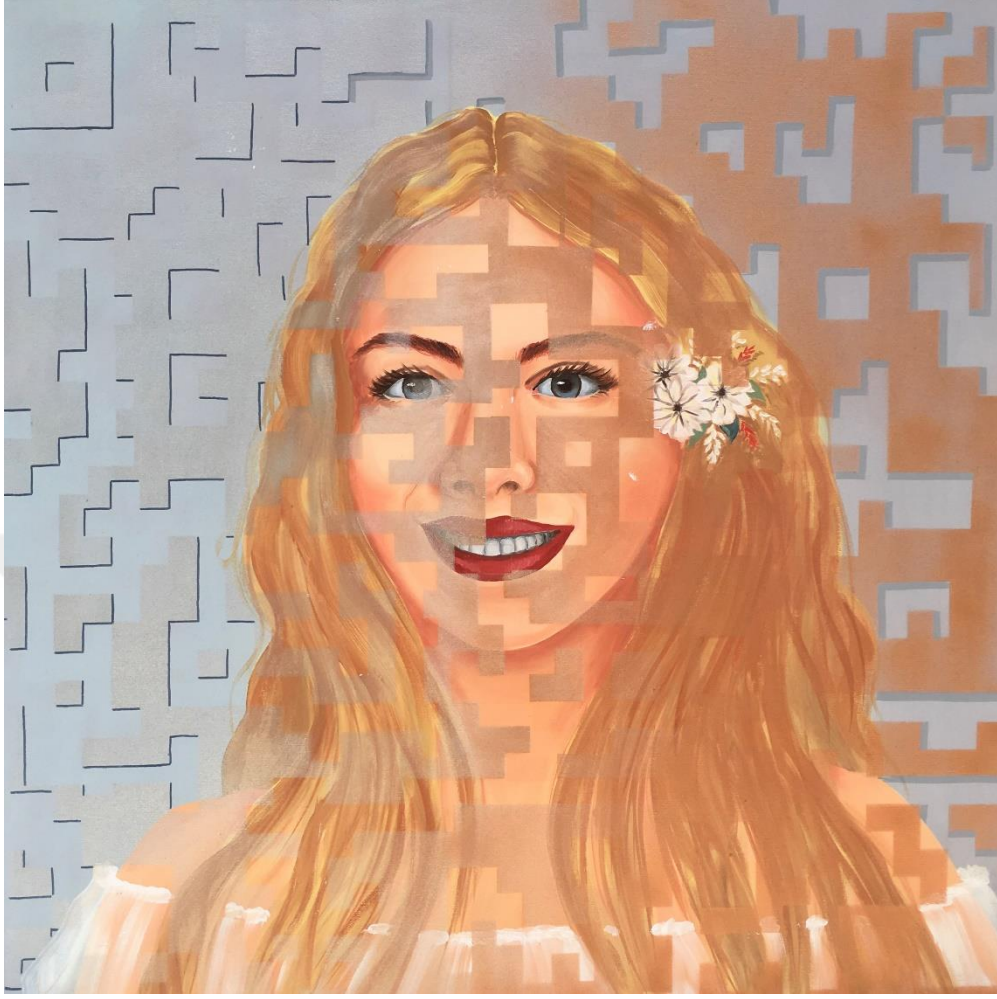
Resim 49: Kamile Kirlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.

Portrelerin genel olarak popüler kültür kimliklerine benzediği görülmektedir. Duruşları, ifadeleri ve tarzları popüler kültürün sosyal mediasındaki kimliklere benzetilmektedir. Bu kimliklerin değişken yapısı ayna pleksilerle ve karmaşık yapısı yüzlerindeki parçalanmalarla hissettirilmektedir. Sınıfsal farklılıkları karekodlarla ve sanal dünya ile gerçek dünya arasındaki sıkışmışlıkları ise karekodlara verilen boyutlarla oluşturulan katman farkı ile yansıtılmaktadır. Gerçek kimliklerin sosyal hayattaki görüntüsü düz bir fon üzerinde gerçek yapısına uygun olarak resmedilirken sanal dünyadaki dijital kimlikler ise karekodlarla transparan geçiş şeklinde sanal dünyanın değişken yapısını yansıtmaktadır.

Resim 50: Kamile Kırlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.

Sosyal medyanın insanlara pek çok olanak sunması nedeniyle insanlar, zamanının büyük bir bölümünü internet ortamlarında geçirmektedir. Bu bağlamda iletişimin internet ortamında geliştirilmesi sosyal yaşamın dijital alanlara aktarılmasına neden olmuştur. İnsanlar akıllı telefonlar aracılığı ile sosyal medyada sürekli olarak aktif olabilmektedirler. Gündelik yaşamda bir araya gelmeleri bile bir paylaşım konusu olarak görülmektedir. Varlığın bu denli sanallaşması ruhsal anlamda karmaşa yaratmaktadır. Eserlerin genel yapısı bu karmaşada fiziksel varlığın gerçekliğini sorgulamak ve izleyici üzerinde farkındalık sağlamak amacı gütmektedir. Gerçeklik algısı hiperrealist olarak değil sanallık üzerinden kimliğin manevi yapısına yönelik olarak yapılmaktadır.

Resim 51: Kamile Kırlioğlu, "İsimsiz", 100x100 cm, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 2022.

Eserlere genel bakıldığında kimlik kavramının dijital kimliklere dönüşmesinin portre üzerinden yansımaları ele alınmaktadır. Bu yeni sosyal hayatın kimlik üzerindeki görsel değişimleri portrelerin duruşları, ifadelerindeki ‘ben buradayım’ dercesine bakışları ve dikkat çekici aksesuarları gibi detaylarla işlenmiştir. Sosyal hayatın sınıf farklılıkları internet ortamında da kendini gösterdiğinden, bu sınıf farklılıkları dijital bir sınıflama yöntemi olan karekodlarla ilişkilendirilmiştir. Sınıf farklılıklarının sosyal medya üzerinde belirgin bir şekilde sergilenmesi yeni nesil üzerinde kimlik karmaşası sorunsalını ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda eserlerin konusu kimliğin en gerçek halinin arayışında izleyiciyi sorgulamaya yönlendirme olarak belirlenmiştir.

6.SONUÇ

Kimlik olgusundan yola çıkılarak yapılan bu araştırma, günümüzde kullanılmakta olan dijital kimlikler ve gerçek hayatta sunulan kimlikler arasındaki farklılıkları konu edinmektedir. Kimlik kavramının günümüzde gerçek kimlik kavramından uzaklaşarak ciddi bir probleme dönüştüğü görülmektedir. Sosyal medyayı en aktif şekilde kullanmalarından dolayı genellikle gençler üzerinden gözlemler yapılmıştır.

Sosyal medyada fenomen ya da idol olarak bilinen gösterişli, yaratıcı, mesleki açıdan uzman ya da eğlence konusunda yetenekli bireylerin genç nesil üzerindeki etkileri oldukça fazladır. Bu durum bazen olumlu sonuçlar doğursa da, kimlik edinimi sürecinde idol alınan kişilerin hayat tarzlarını kendi hayat tarzları gibi kopyalamaya çalışma veya davranışlarına yansıtma gibi olumsuz etkileri bulunmaktadır.

İnternetin keşfinden önceki dönemlerde insanlar sadece fiziksel olarak var oldukları zamanda ve mekanda iletişim kurabilmişlerdir. Teknolojinin günümüzde bize sunduğu akıllı cep telefonları gibi dijital cihazlar sayesinde her an her yerde sanal ortamlarda varlıklarını gösterebilmektedirler. Bu bağlamda kimlik kavramı sadece bir varlık olmanın ötesine geçmektedir. Dijital kimliklerin oluşum süreci oldukça basittir ve istenildiği şekilde yansıtılabilmektedir. Bu kolaylık insanlara birden fazla kimlik edinme imkanı da sunmaktadır. Sosyal medyanın insanlara diğer bireylerin kendisi hakkında görüşlerini, beğenilme oranlarını, yorumları bildirmesi insanların kimliklerini yönetme ve yapılandırma olanağı sağlamaktadır. Bireyler kendilerini ve görüşlerini olumlu yönde etkileyecek paylaşımlarla kendilerini diledikleri hale getirerek kimlik ve varlığın ‘var olma’ durumunu karşılamaya çalışmaktadırlar.

Aynı zamanda bireyler fiziksel özelliklerini, yeteneklerini, ilgi alanlarını ve hobilerini yansıtabildikleri bu mecralardaki paylaşımları ile dijital kimlikleri hakkında bilgi edinilmesini sağlamaktadır. Bunların yanı sıra kültürel ve sanatsal etkinliklerle ilgili sıkça paylaşımlar yapıldığı görülmektedir. Seyahat edilen yerler, müzeler, sanatsal etkinlikler, sergiler, konserler, popüler kafeler, kitaplar, beğenilen filmler ve müziklerle ilgili paylaşımlar oldukça dikkat çekmektedir. Tüm bu paylaşımların gerçekliği sorgulanamadığı için bu tarz hesapların toplumda kabul görmek adına sahte

olarak da oluşturulabilmesi, dijital kimliklerin güvenilirliğinin kesin olmadığını göstermektedir. Ancak sosyal medya ortamlarında güncel yaşamda bireysel olarak kendisini ifade edemeyen kişiler tarafından bu sahte kimlikler tercih edilmektedir. Oluşturulan bu sahte hesaplar bireylerin kim olmak istedikleri ve aslında oldukları kişi ile çatışmasına neden olmaktadır. Bu durum içsel bir psikolojik sorun yaratmaktadır.

Kimlik konusunun insanoğlunun varoluşundan bugüne tartışılan bir konu olduğu bilinmektedir. Pek çok farklı alanda ele alınan bu konu günümüzde güncel yaşamın internet ortamına taşınması ile farklı boyutlara ulaşmıştır. Kimlik konusu resim sanatında portre üzerinden çokça ele alınmaktadır. Portre resmi hangi dönemde ele alınmış olursa olsun var oluşa dair bir sorgulama niteliği taşıdığı bilinmektedir. Her dönemin sanatçıları kendi üslubuyla kendi döneminin portrelerini çalışmışlardır. Günümüz sanatçıları da dönemlerinin güncel kimlikleri olan dijital kimlikleri yansıtan eserler üretmektedir.

Modern dünyanın getirisi olan bu kimliklerin yansımaları fotoğraf sanatının gelişmesiyle sosyal medyalarda yaygın olarak kullanılması sonucu portre resimlerini de etkilediği görülmektedir. Sanatçılar bu kimliklerin gerçekliğini sorgulamaya başlamışlar ve eserlerinde bir gerçeklik algısı üzerine yoğunlaşmışlardır. Portre kişinin duruşu, ifadesi, mekan, kıyafetler ve aksesuarlar gibi detaylarla izleyiciye kişi hakkında pek çok ipucu vermektedir. Günümüzde tüm bunlar geri planda bırakılarak mekandan soyutlanmış illüstratif portreler sanal ortamların simülasyon etkilerini yansıtmaktadır. Dikkat çekilmek istenilen noktalara odaklanılmış ve tıpkı fotoğraf efektlerinde olduğu gibi odak noktasından uzaklaştıkça bulanıklaşmaktadır. Portreler geleneksellikten uzaklaştırılarak gerçekliğin en küçük parçasına ulaşmaya çalışılmıştır. Bu parçalara ayırma durumu pikselleme tekniği olarak değerlendirilmekte ve sanallığa da gönderme yapılmaktadır.

Tüm bu arayışlar kimlik kavramından yola çıkılarak gerçek kimliklerin sorgulanması üzerine gerçekleşmiştir. Bireylerin ruhsal dünyalarında yaşadıkları yalnızlık duygusunu sosyal medya ortamlarında sahte kimliklerle var olmaya çalışarak giderme eğilimleri irdelenmiştir. Kimlik kavramının teknoloji ile gösterdiği değişimin resim sanatında portrelere de yansıdığı görülmektedir. Günümüzün sanatçıları, dijital

kimliklerin sanal ortamlarda gerçeklik algısını yönettiği düşüncesi üzerine eserler üretmeye başlamışlardır. Dijital kimliklerin resim sanatında portre üzerindeki etkilerinin dönemin modern kimliklerini yansıtan nitelikte olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda, portreler karekodlarla özdeşleştirilerek plastik açıdan çözümlenmiştir. Portrelerin illüstratif etkileri dijital kimlikleri, ayna pleksilerin yansıtıcı özelliği de dijital kimliklerin sanal ortamlardaki değişkenliğini vurgulamaktadır. Karekodlar ise teknolojik bir sınıflama biçimi olarak dijital kimlikler üzerinden toplumsal sınıflara bir gönderme niteliğinde kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

- Adanır, O. (2004). *Baudrillard' ın Simülasyon Kuramı Üzerine Notlar ve Söyleşiler*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Ak, K. G. (2020). Sanatın Kimliği, Kimliğin Sanatı. *Dergipark*, 602-618. 2021 tarihinde alındı
- Akkaya, İ. (2017). *Çağdaş Türk Resim Sanatında Fotogerçekçi Eğilimler*. 05 21, 2022 tarihinde <https://9lib.net:https://9lib.net/article/fotoger%C3%A7ek%C3%A7i-resimlere-genel-bak%C4%B1%C5%9F-resim-hasan-haytam-optik.4zpv8vz> adresinden alındı
- Akurgal, O. P. (1989). *Anadolu Uygarlıkları* (2. baskı b.). Ankara: Net Yayıncılık.
- Altan, S. (2008). *v3.arkitera.com*. 02 19, 2022 tarihinde *v3.arkitera.com*: <https://v3.arkitera.com/sa36065-resim-yaparken-kimseyle-konusmadan-gunler-gecirebilirim.html> adresinden alındı
- Altuntaş, T. (2022). *bölgegündem*. *www.bolgegundem.com*: <https://www.bolgegundem.com/zerrin-tekindor-kimdir-aslen-nereli-ve-kac-yasinda-920870h.htm> adresinden alındı
- Aslan, S., & Dönmez, A. (2013). Gençlerde Kimlik Yönetimi, Toplumsal Karşılaştırma, Arkadaşlara Bağlılık ve Grupla Bütünleşme. *Ankara Üniversitesi, Mülkiye Dergisi*, 37(3), 141-173.
- Aşkın, P. D. (2010, 02 18). Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler. *Dergipark*, s. 213-214. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/2820/38014> adresinden alındı
- Atmaca, A. E. (2011). Modern Sanat ve Bilgisayar Destekli Sanat Çalışmaları Dijital Sanat. *dergipark*, 10(37), 293-302. 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70303> adresinden alındı

- Ayaydın, D. D. (2016). *Çeşitli Yönleriyle Çağdaş Sanat Akımları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Berra, T. (2022). *www.collater.al*. 04 21, 2022 tarihinde *www.collater.al*: <https://www.collater.al/en/darian-mederos-paintings-pluriball-art/> adresinden alındı
- Beyer, A. (2011). Yue Minjun. Berlin, München, Almanya. <https://rkd.nl/en/explore/artists/229096> adresinden alındı
- Bıçak, K. (2018). *www.alem.com.tr*. 01 11, 2022 tarihinde *www.alem.com.tr*: <https://www.alem.com.tr/roportajlar/alea-pinar-du-prenin-gerceklik-arayisindaki-portreleri-926512> adresinden alındı
- Dağlı, M. Ç., & Gündüz, B. (2017, 12 02). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisinde Problemlili İnternet Kullanımının Aracı Rolü. *Dergipark*, 339-357. 2022 tarihinde alındı
- Dalbay, R. S. (2018). Kimlik ve Sosyal Kimlik Kavramı. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 164-165.
- Deniz, A. Ç., & Hülür, A. B. (2016). *Yeni Medya ve Toplum*. Konya: Sebat Ofset Matbaacılık.
- Din, G. E., & Kheshen, E. (2021). Pixel Art As A Visual Stimulus In Graphic Arts. *Jaars Journal Of Art*, 2(3), 142-156. 05 21, 2022 tarihinde alındı
- Dolmacı, S. (2019). *www.oggusto.com/sanat*. 01 04, 2022 tarihinde *www.oggusto.com/sanat*: <https://www.oggusto.com/sanat/sanatci/sanatci-sohbetleri-alea-pinar-du-pre> adresinden alındı
- Dyan, G. (2021). *www.operagallery.com*. *www.operagallery.com*: <https://www.operagallery.com/artist/yue-minjun> adresinden alındı
- Ersu, G. Y. (2016). *www.alem.com.tr*. *www.alem.com.tr*: <https://www.alem.com.tr/sohbetler/zerrn-tekdordan-aleme-ozel-roportaj-720192> adresinden alındı

- Farthing, S. (2014). *Sanatın Tüm Öyküsü*. çin, çin: Hayalperest Yayınevi. 2021 tarihinde alındı
- Fuggetti, C. (2019). *www.collater.al*. 01 10, 2022 tarihinde *www.collater.al*: <https://www.collater.al/en/darian-mederos-art/> adresinden alındı
- Gallant, L. (2017). *www.artsy.net*. 03 16, 2022 tarihinde *www.artsy.net*: <https://www.artsy.net/artist/darian-rodriguez-mederos> adresinden alındı
- Goldstein, A. (2019). *www.artnet.com/artists/yue-minjun/*. 02 16, 2022 tarihinde *www.artnet.com*: <http://www.artnet.com/artists/yue-minjun/> adresinden alındı
- Görgülü, E. (2020). Fotoğraflarla Geçmiş Hatırlamak: Güncel Sanat Pratiğinde Bellek ve Hafıza Çalışmaları. *Dergipark*, 395-413. 2022 tarihinde alındı
- Gusev, M. (2018). *thebluereview.net*. 02 11, 2022 tarihinde *thebluereview.net*: <https://thebluereview.net/eye-paintings-that-look-right-through-you-cb0780db00f9> adresinden alındı
- Güçdemir, D. D. (2017). *Sosyal Medya*. İstanbul: Der Kitabevi Yayınevi.
- Harrison, H. A. (2004). *The New York Times Magazine*. 05 21, 2022 tarihinde *www.nytimes.com*: <https://www.nytimes.com/2004/02/22/nyregion/following-the-light-and-making-faces.html> adresinden alındı
- Hodge, S. (2016). *50 Sanat Fikri*. İstanbul: Domingo Yayınevi.
- Hylton, W. S. (2016). *The New York Times Magazine*. 05 21, 2022 tarihinde *www.nytimes.com*: <https://www.nytimes.com/2016/07/17/magazine/the-mysterious-metamorphosis-of-chuck-close.html> adresinden alındı
- Jenkins, R. (2016). *Bir Kavramın Anatomisi Sosyal Kimlik*. İstanbul: Everest Yayınları.

- Kavut, S. (2021). Kişilerarası İletişim Bağlamında Dijital Kimlik Algısı ve İzlenim Yönetimi Üzerine Bir Araştırma. *Doktora Tezi*. İstanbul, Fatih, Türkiye: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, S. (2021). Sosyal Medya Kullanıcılarının Dijital Kimlik İnşası Sürecinde Kültürel Faaliyet ve Sanat İle İlgili Paylaşımlarının Rolü. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 1403-1419.
- Kızılaslan, N., & İsmailoğlu, D. K. (2021). Teknolojinin ve Dijitalleşmenin Geleneksel Türk Sanatlarına Yansımaları. *Dergipark*, 7(1), 105-126. 2022 tarihinde alındı
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mederos, D. R. (2020). <https://www.darianmederos.com>. <https://www.darianmederos.com>: <https://www.darianmederos.com/about> adresinden alındı
- Messina, K., & Redmond, C. (2021). www.biography.com. 01 10, 2022 tarihinde www.biography.com: <https://www.biography.com/artist/chuck-close> adresinden alındı
- Odabaş, Ç. (2022). Röportaj. (K. Kirlioğlu, Röportaj Yapan)
- Okuyan, H., & Taslaman, C. (2018). Jean Baudrillard'ın Simülasyon Kuramında Ayartma Kavramı. *Dergipark*, 29-45.
- Pre, A. P. (2020). <https://www.pinardupre.com>. <https://www.pinardupre.com>: <https://www.pinardupre.com/spacetime> adresinden alındı
- Sülek, M. B. (2013). istansanat.wordpress.com. istansanat.wordpress.com: <https://istansanat.wordpress.com/2013/08/22/yue-minjun-infaz/#:~:text=Yue%20Minjun'un%201995%20y%C4%B1l%C4%B1nda,olma%20%C3%B6zellik%C4%B1%20ta%C5%9F%C4%B1yor%20ayn%C4%B1%20zamanda>. adresinden alındı

TDK. (2019). *Genel Açıklamalı Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları. <https://sozluk.gov.tr/>:
<https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı

Ünlüer, A. A. (2017). Bir Sanat Dalı Olarak Piksel Sanatının Kimlik ve Temsil Sorunları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 211-223.

T. C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ***Kişisel Bilgiler***

Adı Soyadı	Kamile KİRLİOĞLU
Doğum Yeri	
Doğum Tarihi	

İletişim Bilgileri

Telefon	
e-posta	
Adres:	

Eğitim Bilgileri

Lise	Antalya Serik Lisesi
Lisans	Akdeniz Üniversitesi – Güzel Sanatlar Fakültesi - Resim
Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi – Güzel Sanatlar Enstitüsü - Resim

Kariyer Bilgileri*

İş Deneyimi	
Kurs-Sertifika	
Aldığı Ödüller	
Üyelikler	
İlgi Alanları	
Referanslar	

İmza

** Doldurulması zorunlu değil*

